Ivan Picelj
retrospektiva grafike

picelj

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti
Kabinet grafike

Slavica Marković

Ivan Picelj / retrospektiva grafike

travanj-svibanj 2014.
Kabinet grafike HAZU
Strossmayerov trg 12
Zagreb

—
fotoportret: **Damir Jančin**

Multioriginal u multimedijskom opusu Ivana Picelja

Retrospektiva grafike u povodu 90. obljetnice rođenja

Ivan Picelj antologijsko je ime geometrijske apstrakcije u Hrvatskoj i stožerna figura hrvatske grafičke umjetnosti druge polovine 20. stoljeća. Njegov bogati opus, respektabilan je multimedijski kompleks ostvaren u duhu neokonstruktivizma, u područjima slikarstva, kiparstva, crteža, grafike i grafičkoga dizajna. Već 1957. francuski likovni kritičar i pisac Michel Seuphor, uvrstio ga je među europske izabranike u svoj *Rječnik apstraktne umjetnosti,*[1] a 1959. započinje Piceljeva međunarodna izložbena aktivnost i siguran, kreativan hod po međunarodnoj likovnoj sceni[2] s koje ne silazi do kraja života. Ta su inozemna priznanja bila ohrabrenje i poticaj za dosljednost i ustrajnost u likovnoj orijentaciji koja nije naišla na pravi prijem u domovinskome okruženju, jer se nije uklapala u nametnute okvire socijalističkoga realizma.

Početkom šestoga desetljeća Picelj je član grupe Exat 51 i aktivni pobornik apstraktne umjetnosti. Zalagao se za slobodu umjetničkoga izražavanja, brisanje granica između čiste i primijenjene umjetnosti, a posebice za pravo umjetničkoga eksperimentiranja. Početkom sedmoga desetljeća pokretač je i aktivni sudionik međunarodnoga pokreta *Nove tendencije,* i prvak *Zagrebačke serigrafije.*[3]

Relevantna ocjena Piceljevih umjetničkih dosega gradila se postupno i uslijedila je nakon što su naslikane njegove kapitalne slike (*U čast L. Lissitzkyju, Kompozicija W, Kompozicija YZ,* 1956.), izvedeni antologijski objekti (*Ides, Grya, Passage,* 1967.), otisnuti vrhunski nizovi grafičkih mapa (*Oeuvre Pogrammée, No 1, Cyclophoria, Geometrie elementaire — soft and hard*), realizirani prvorazredni plakati (*Salon 54, Bakić* (1964.) *Nove tendencije 2, 3, 4* (1963.–69.). Ti su radovi, uz brojna druga izvanredna ostvarenja, izlagani u europskim i američkim muzejima i galerijama, reproducirani u prestižnim publikacijama, ubrzo bili zalogom njegova internacionalnoga ugleda.

Devedeseta obljetnica Piceljeva rođenja povod je za retrospektivnu prezentaciju grafičke umjetnosti,[4] rekapitulaciju vrijednosti, ljepote i sjaja toga opusa u instituciji za koju je stvarao, u kojoj je izlagao, koju je zadužio i obilježio svojim djelovanjem.

Serigrafija/Nova (stara) tehnika u službi Piceljeve umjetnosti

Grafika realizirana tehnikom serigrafije[5] važna je disciplina Piceljeva opusa i trajna preokupacija tijekom pola stoljeća umjetničkoga djelovanja. Postaje područjem njegova interesa nakon što je ostvario kapitalna slikarska djela exatovskog i postexatovskoga perioda (1951.-1957.) koja je u skladu s bauhausovskim načelima socijalizacije umjetnosti trebalo učiniti dostupnim široj javnosti.

Dva su važna događaja bila poticaj Piceljevu opredjeljenju za serigrafiju. U proljeće 1957. godine u gornjogradskim je Galerijama grada Zagreba organizirana izložba grafika Blocka, Pilleta i Vasarelyja, a nepunu godinu prije toga, slikar Zdenko Gradiš u Hrvatsku prenosi tehniku serigrafije, nakon povratka sa studijskoga boravka u Londonu. Eksperimentiranje novom tehnikom blisko je Piceljevoj likovnoj orijentaciji i načinu promišljanja i izražavanja umjetničkih spoznaja, koje se temelje na racionalnom, a ne čulnom poimanju umjetnosti, konstruktivnom, konkretnom i aktivnom pristupu, umjetničkoj slobodi koja pretpostavlja potpunu otvorenost svakovrsnom istraživanju.

Serigrafija je tehnika propusnoga tiska s nekoliko važnih prednosti za izvedbu multioriginala u odnosu na do tada primjenjivane grafičke tehnike visokoga, dubokoga i plošnoga tiska. Omogućavala je primjenu jarkih, fluorescentnih boja, egzaktan otisak, laku realizaciju velikih naklada, identičnu kvalitetu prvoga i zadnjega otiska. Iako je riječ o jednoj od najstarijih grafičkih tehnika koju su poznavali i koristili stari Kinezi tijekom dinastije Song,[6] odakle se uz prilagodbe prenosi u druge azijske zemlje, tek je potkraj 18. stoljeća prenesena u Europu. Značajna je primjena zabilježena oko 1850. godine u Francuskoj (Lyon), potom oko 1870. u Njemačkoj i Švicarskoj, a posebno je popularna u vrijeme Jugendstila.[7] Primjenu serigrafije potiču umjetničke struje u Americi početkom 20. stoljeća, a već 1936. godine grupa umjetnika na čelu s Antony Velonisom osniva serigrafsko društvo (National Serigraph Society), koje ima svoje prostore, a potom i časopis *Print* u kojem objavljuju rezultate istraživanja. Tehniku propusnoga tiska ubrzo koristi velik broj suvremenih umjetnika među kojima su Hans Arp, Josef Albers, Victor Vasarely, Ricard Montersen, Jackson Pollock, Robert Rauschenberg i drugi. Posebno je popularna u vrijeme Pop arta. Njome je Andy Warhol ostvario svoja antologijska djela.

1 Hazanovo izdanje: *Dictionnaire de la peinture abstraite,* Pariz, 1957. U tom izdanju objavljena je (od svih hrvatskih suvremenih umjetnika) jedino Piceljeva biografija.

2 U Galerie Denise René organizirana je izložba *Bakić, Picelj, Srnec,* a samo godinu dana poslije Picelj sudjeluje na izložbi: *Construction and Geometry in Painting from Malewitch to Tommorow,* u New Yorku 1960., i na izložbi *Art Abstrait Constructif International,* u Parizu 1961. godine.

3 Denegri Jerko: *Zagrebačka škola serigrafije* Život umjetnosti 14 Zagreb, 1971.

4 Slavica Marković, Snježana Pintarić: *Ivan Picelj/grafičke mape* Kabinet grafike HAZU Zagreb, 2013., monografija koja opsežno obrađuje i prezentira Piceljev grafički opus.

5 Serigrafija, umjetnički sitotisak, sitotisak, silkografija, svilotisak, mrežasti tisak, šablonski tisak, propusni tisak. Od lat. *sericum*=svila + grč. *graphein*=pisati

6 Dinastija Song (960. – 1279.) u Kini, potom u Japanu poznaju i primjenjuju tehniku serigrafije.

7 Dževad Hozo, *Umjetnost multioriginala/ kultura grafičkog lista,* Prva književna komuna Mostar, Ljubljana 1988. str. 652.

A Dio predgovora Gilla Dorflesa u mapi *Oeuvre programmée No 1*

B Ivan Picelj i Denise René u Parizu 2007. Snimio Damir Jančin

C Oplošje piramide. Priprema za serigrafiju (pyramis). Mapa *Geometrie elementaire — Soft and hard*

D Proba za mapu *Varijacije* 1994.

E Predložak za serigrafije iz mape *Oeuvre programmée No 1*

F Kliše za korice mape *Remember*

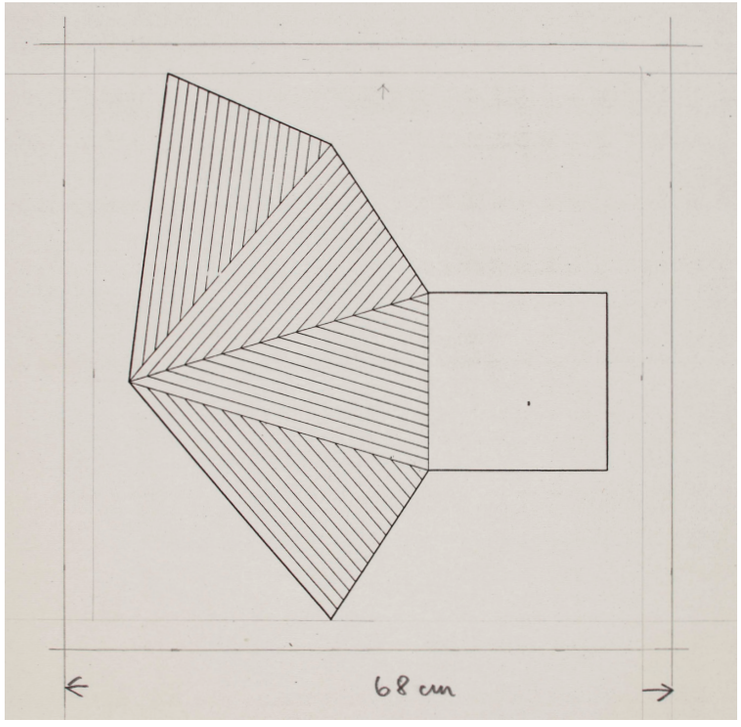
A

ne sont pas les mêmes qui, p
aujourd'hui non seulement c
mais aussi une grande partie
contemporaines. Les risques
ces systèmes opposés se réd
se laisser dominer par une p
ce qui peut conduire à un pu
l'élément psychologico-perce
se laisser dominer par le has
inévitablement à une chute d
et entraîne l'élimination de to
et consciente.
Cependant c'est à l'artiste d'
paramètres dans son œuvre
décidera des processus (com
interruptions) auxquels son c
Dans le cas de Picelj, cette fa
contrôlée, est toujours prése
dans la série déjà nombreuse
la valeur sémantique de l'œu
apports de la couleur, de la t
de la composition.
Aujourd'hui nous le découvro
planches qui nous retiennent
employée, la programmation
composition et, finalement, l'
Cette fois, Picelj s'est servi d
modulaire : un disque fineme
s'amincissent de la zone cen
En le répétant cent fois dans
il a atteint une programmatic
la série des planches par cel
au hasard. En regardant les p
les différentes permutations
dans une planche le disque r
une inclinaison croissante qu
sa position de 180 degrés et
par la position équivalente à
de la première rangée. Une a
sur l'alternance des lignes ve
Les disques d'une autre plan
des carrés concentriques ou
La planche peut également ê

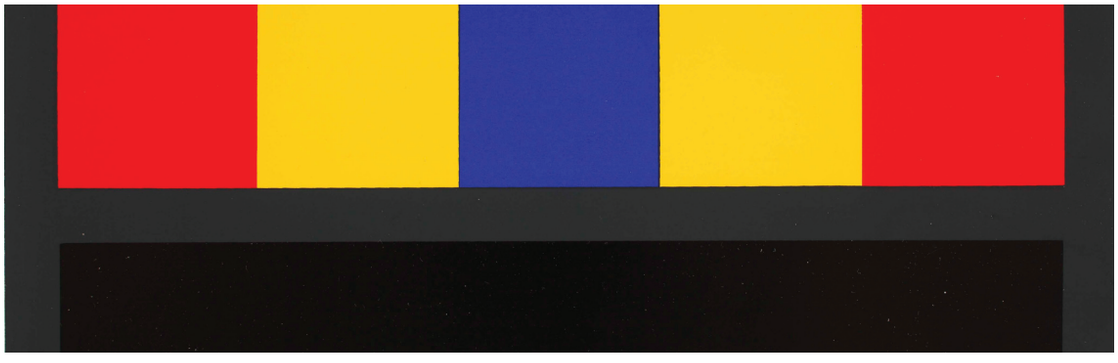
B

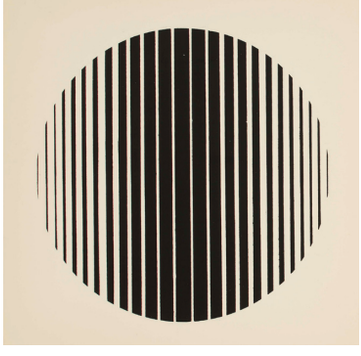
C

D

E

F

Pojam serigrafija preuzeli smo od američkoga naziva: *seriography,* svilotisak, od engleskoga naziva *silk-screen,* a vrlo je česta hrvatska kovanica sitotisak. Dakako, riječ je o istoj tehnici koja za realizaciju grafičkoga lista koristi sito. Napeto na drveni ili metalni okvir, od svile, gaze, najlona, poliestera, perlona ili sličnih mrežastih materijala, omogućuje različitu kakvoću otiska. Generacija umjetnika među kojima su Ivan Picelj, Eugen Feller, Aleksandar Srnec, Vjenceslav Richter, Juraj Dobrović, Julije Knifer, Mladen Galić, Miroslav Šutej, Ljerka Šibenik, Branka Košković, Ivan Kuduz, (prema Jerku Denegriju *Zagrebačka škola serigrafije*), dosljedna je u autentičnoj primjeni novoga medija i prezentaciji njezinih osobitosti.

Grafičke mape i serije/program umjetničkoga istraživanja u mediju

Piceljev grafički opus, važno je poglavlje njegove umjetnosti, samodostatna izdvojiva cjelina i *komplementarna dionica stvaralaštva.* Nastaje periodički, bez velikih intervala, u nizu problemski prezentiranih cjelina—grafičkih mapa i serija, tijekom pola stoljeća grafičkoga stvaranja. Jedanaest naslova: *Picelj,* 1957., *Oeuvre programmée No 1,* 1966., *Cyclophoria,* 1971., *Geometrie elementaire—soft and hard,* 1973., *Remember,* 1976., *Connexion,* 1979./1980., *Remember,* 1984.–86., *Odnosi,* 1992., *Varijacije,* 1994., *Varijacije,* 2002., *Ulmske varijacije,* 2006., i njihovih inačica, ostvaruje u suradnji s vrsnim znalcima tehnike u serigrafskim atelijerima Zagreba, Pariza, i Ljubljane, s odabranim tekstopiscima, europskim likovnim kritičarima (Gillo Dorfles, Abraham A. Moles, Raul-Jean Moulin, Annie Le Brun, Darko Schneider, Brane Kovič) i s uglednim nakladnicima (Denise René, Studio Brane Horvata, Eurografika—Bergam, Mednarodni grafični likovni centar—Ljubljana). Ostvaren tijekom pola stoljeća kontinuiranoga rada, taj je opus respektabilno poglavlje hrvatske grafičke umjetnosti u mediju serigrafije i nezaobilazna dionica europske moderne grafike.

Grafičke mape i serije primjer su Piceljeva programatskoga djelovanja i umjetničkoga istraživanja mogućnosti grafičkoga medija.

Prva mapa serigrafija u Hrvatskoj nastaje u okviru projekta zagrebačkoga izdavačkoga poduzeća *Kultura,* koje 1957. godine započinje, a preimenovano poduzeće *Naprijed,* 1960. godine dovršava grafički niz pod nazivom *Jugoslavenska grafika.*[8] Tiskana je pod Piceljevim nadzorom u serigrafskom atelijeru Zvonimira Melnjaka na Kaptolu br. 6 u Zagrebu. Objavljena je pod nazivom *Picelj* u prosincu 1957. godine. Svi su elementi projekta bili zadani: format i tada dostupna fina vrsta bezdrvnoga papira, decentna oprema s imenom autora, opseg i naklada. Sadržaj mape sastojao se od 8 grafičkih listova i dva ovitka od kojih je prvi sadržavao informacije izdavača, a drugi odvajao grafičke listove s popisom, u zasebnu cjelinu. Planirani i napisani predgovor Radoslava Putara nije objavljen bez obrazloženja.[9] Mapa je tiskana u nakladi od 200 primjeraka, 10 autorskih primjeraka obilježenih rimskim brojevima i dva, označena slovima A i B. Snježana Pintarić ispravno govori o *procesu prevođenja klasične slike na platnu u grafički medij.*[10] Riječ je, o danas uobičajenom prijenosu slikarskoga djela, metodom reproduciranja u odabrani format.[11] Pa i tekstopisac u svom eseju namijenjenom mapi, fascinaciniran je *slikom,* (a ne grafikom) njezinim oblicima, površinama, obrisima, bjelinama, sivinama, bistrinama, crninama, geometrijskim kompozicijama. Tek je aluzijom uputio na čitanje maloga formata u nizu i skrenuo pozornost na posve novu kvalitetu djela.

Nekoliko godina poslije u jeku aktivnosti isprepletenih događanjima u okviru pokreta *Nove tendencije,* započinje nova faza u području grafičke umjetnosti, izvorno stvaralaštvo u mediju serigrafije. Dok je prva mapa bila prijenos njegovih antologijskih slika na mali format papira, mape koje slijede rezultat su autentičnoga promišljanja i aktivnoga sudjelovanja u pokretu *Nove tendencije.* «Nije riječ o Piceljevoj osobnoj evoluciji od pozicije pripadnika Exata do pozicije pripadnika pokreta Nove tendencije, nego o dalekosežnoj transformaciji problematike neokonstruktivizma, što se zbiva na međunarodnoj likovnoj sceni, iniciranih na prvim izložbama *Novih tendencija.*» (J. Denegri)

Uz novi koncept programirane optičke umjetnosti Picelja veže suradnja s uglednom pariškom galeristicom Denise René[12] koja će biti njegova važna poveznica s europskom umjetničkom metropolom. Orijentirana popularizaciji umjetnosti, geometrijskoj apstrakciji, i Op-artu, ova je oštroumna dama, poduzetne energije i briljantne intuicije, već 1944. godine u Rue Le Boétie u Parizu osnovala svoju prvu galeriju u kojoj promovira Victora Vasarelyja, Kazimira Malevitcha, Pieta Mondriana, Maxa Billa, Hansa Arpa, J. Herbainea i druge Piceljeve uzore, istaknute predstavnike geometrijske apstrakcije, konstruktivističke umjetnosti i Op-arta. Već početkom 1959. godine ona organizira skupnu izložbu Bakiću, Picelju i Srnecu, čime započinje njhova trajna suradnja. Uskoro će biti nakladnica triju Piceljevih mapa i važna osobnost u promociji i distribuciji njegove grafike na europskom tržištu umjetnina.[13]

8 Sve mape iz serije u fundusu su Kabineta grafike (A. Kinert, I. Picelj, K.A. Radovani, Ž. Hegedušić, I. Lovrenčić, F. Kulmer, N. Reiser, Z. Prica, E. Murtić, O. Herman, F. Vaić, E. Kovačević, M. Stančić). Samo su četiri mape izvedene tehnikom serigrafije. Tri u Melnjakovu atelijeru na Kaptolu br. 6, a jedna u novootvorenom Atelijeru Brane Horvata. (vidi: M. S. Šimat, *Zaboravljeno vrijeme,* časopis Grafika 1/1 Zagreb, 2003.).

9 Slavica Marković, Snježana Pintarić: *Ivan Picelj/grafičke mape* Kabinet grafike HAZU Zagreb, 2013. str.19.

10 Snježana Pintarić, uvodni tekst u monografiji *Ivan Picelj/grafičke mape* Kabinet grafike HAZU Zagreb, 2013. str.10.

11 Prijenosom definiranoga umjetničkog djela (slike ili crteža) sofisticiranom metodom sitotiska, pa i pod nadzorom umjetnika, može nastati vjerna reprodukcija, čija će vrijednost biti nešto veća, ako je nakladu numerirao i potpisao sam autor. (S. Marković).

12 Denise René (1913.–Paris 2012.) Poznata pariška galeristica, promotorica geometrijske apstrakcije, Op-arta i kinetičke umjetnosti. Već šezdesetih godina 20. st. njezin je ugled internacionalan. Ta odlučna, stroga, elegantna dama, obilježila je povijest moderne umjetnosti. Na jednom od naših posljednjih susreta Picelj mi je predlagao da u Kabinetu grafike organiziram izložbu s izborom njezinih izdanja. Bio je uvjeren da bi došla na otvorenje. Nažalost, za nekoliko mjeseci umro je on, a godinu dana poslije u 99. godini života i ona.

13 U Galerie Denise René organizirane su brojne Piceljeve izložbe, a posljednja posthumno u studenome 2012. godine. Tada je osim slika i objekata bila izložena i antologijska mapa *Oeuvre Programmée No 1.* (1966.) http://www.deniserene.com/ mart, 2013

G Dio poklopca kutije s naslovom za mapu *Cyclophoria*

H Mapa *Remember* u pripadajućoj kutiji. Snimio Stanislav Novak

I Piceljeve bilješke. Priprema za mapu *Geometrie elementaire — Soft and hard*

J Predložak za serigrafije iz mape *Oeuvre programmée No 1*

K Multipl pridružen svakoj mapi *Geometrie elementaire — Soft and hard*

L Dio naslovnice mape *Oeuvre programmée No 1*

M Priprema za serigrafiju (eikosaedros). Mapa *Geometrie elementaire — Soft and hard*

N Dio naslovnice Piceljeve prve mape

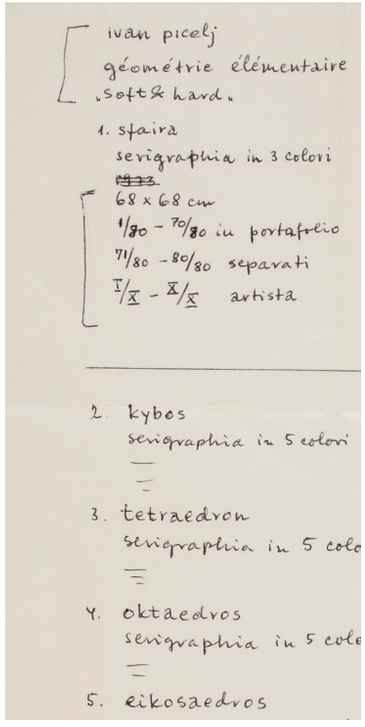
G

H

I

J

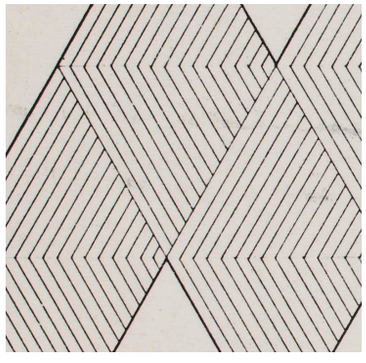
K

L

M

N

Grafička mapa *Oeuvre programmée No 1,* prva je u njezinu izdanju. Izlazi u seriji s mapama Jeana Arpa, Victora Vasarelyja, Richarda Mortensena u Parizu 1966. godine. Tiskana je u Atelijeru Brane Horvata u nakladi od 60 primjeraka, uz 10 primjeraka svake grafike i 10 autorskih primjeraka označenih rimskim brojevima. Predgovor je napisao ugledni talijanski likovni kritičar Gillo Dorfles na francuskom jeziku, bez hrvatskoga prijevoda, a grafičko oblikovanje potpisuje Ivan Picelj.

Mapa ima dvanaest listova (650×650 mm) od kojih svaki sadrži stotinu kružnih elemenata raspoređenih unutar kvadratnoga polja. Jedini element kompozicije je, paralelnim crtama pravilno iscrtan krug. Crte se proširuju ili sužavaju prema rubovima, odnosno prema središtu kruga. Ponavljanjem istoga elementa stvara se polje optičkih vrijednosti, koje varira ovisno o pravcu paralelnih crta iscrtanih krugova. Prvu kompoziciju Picelj je započeo slučajnim položajem kruga unutar kvadrata, a ostale su kombinacije rezultat manjih ili većih nagiba istoga elementa, slaganoga po horizontali i vertikali unutar kvadrata. «Na taj način slučajni element koji je upotrijebljen na prvom listu, na idućim listovima postaje element programacije.»[14] Male promjene nagiba iscrtanog kruga utjecat će na oblikovanje ritma unutar kompozicije kvadratnoga polja. Metodom permutacije, ovisno o podlozi (crna, srebrna ili bijela) odnosno o načinu iscrtavanja unutar kruga (zgušnjavanja prema sredini ili prema rubovima kruga), Picelj ostvaruje kompozicije različitih optičkih i plastičkih vrijednosti. Prve rezultate svoje nove orijentacije Picelj je pokazao na 3. zagrebačkoj izložbi jugoslavenske grafike u Kabinetu grafike JAZU 1964., a potom na 6. međunarodnom bijenalu grafike u Ljubljani. 1965. godine.[15] Upravo to su bila mjesta prezentacije, promocije, mjesta valorizacije novih ostvarenja.

Ovo antologijsko djelo hrvatske grafičke umjetnosti, i umjetnički objekt istovremeno, vrhunski je primjer dizajna cjeline. Od formata, do korica, oblikovanja preklopa, ritmiziranja tonova crne i sive u plohama preklopa koje zatvaraju sadržaj mape, do tipografije koja potpuno informira, bojom i oblikom harmonizira plohe naslovnice, svaki je njezin segment u funkciji sadržaja, odmjeren, skladan, moderan i lijep.

Nekoliko godina poslije, Picelj u duhu programirane umjetnosti ostvaruje mapu *Cyclophoria.* Krug je ponovno zaštitni znak projekta i ulaznica za avanturu okupanu bojom. Heraklitova misao na ulaznim stranicama podsjeća na vječno kretanje (*«kružnica počinje i završava u istoj točki»*). I tekst Abrahama Molesa složen je u formi kruga. Ispisan je horizontalnim nizom rečenica, čiji se redovi zgušnjavaju prema rubovima kruga. Mapa je tiskana u znamenitom pariškom atelijeru Arcay, u izdanju Galerie Denise René 1971. godine i vrhunski je doseg u mediju serigrafije. Za razliku od tradicionalnih metoda dubokoga, visokoga i plošnoga tiska, tehnika propusnoga tiska omogućila je primjenu jarkih fluorescentnih boja, ravnomjerno uslojavanje otisnutih površina, po potrebi gustu pokrivenost ili transparenciju ploha, egzaktan otisak, identičnu kvalitetu prvoga i zadnjeg otiska i laku realizaciju naklade. Neke od tih vrijednosti, dakako nisu došle do izražaja u crno bijeloj kombinatorici prethodne mape.

Picelj zadanu površinu organizira mnogo slobodnije: po vertikali, trakastim parceliranjem kvadrata, ili po horizontali nizanjem motiva kruga, potom podjelom formata po horizontali i nizanjem istoga motiva uz akcentnu razdjelnicu polja. Dva su lista samo formatom i bojom različita od listova iz mape *Oeuvre programmée No 1,* a dva su lista oblikovana grupiranjem motiva u oblik kruga. No, njihov je optički učinak značajno promijenila fluorescentna boja.

Fascinirana mogućnostima medija i Piceljevim predlošcima, Denise René značajno povećava nakladu (125 primjeraka, 10 autorskih i 75 primjeraka svakoga lista) i ponudu prilagođava kupnji pojedinačnih grafičkih listova. Jedan primjerak mape uskoro ulazi u kolekciju Bibliothéque nationale de France u Parizu.

14 Gillo Dorfles: predgovor mapi *Oeuvre programmée No 1,* u monografiji, S. Marković i S. Pintarić *Ivan Picelj/grafičke mape* Kabinet grafike HAZU Zagreb, 2013. str. 35

15 J. Denegri: *Prilozi za drugu liniju/ kronika jednog kritičarskog zalaganja,* Horetzky, Zagreb, 2003. str. 250.

Iskorak u prezentaciji neke tematske cjeline evidentan je već 1973. godine izdanjem mape *Geometrie elementaire — soft and hard.* Objavljena u nakladi Eurografike iz Bergama, s dvojezičnim — talijanskim i francuskim predgovorom Raoula-Jeana Moulina, mapa je tiskana u pariškom atelijeru Arcay u nakladi od 80 primjeraka, 10 autorskih primjeraka i 10 primjeraka obilježenih slovima A–L. Nova je tema predmet elaboracije sistema na osam grafičkih listova (680×680 mm) s projekcijom oplošja i osam obojenih modela u aluminij lijevanih geometrijskih tijela. Postavljen pravilno u niz na plitko pravokutno postolje, zaštićen prozirnim kubusom od pleksiglasa, ovaj je višedjelni objekt sastavni dio grafičkoga projekta. Svaki je grafički list realiziran jarkom, gustom i neprozirnom bojom po cijeloj površini formata. Oblik oplošja geometrijskoga tijela razvijen je u središtu kvadrata i obrađen trakastom gradacijom tonova: plave, crvene, narančaste, žute, zelene, dvije vrste modre i ljubičaste boje. Dominantna boja lista korespondira s bojom geometrijskoga tijela. Svaki je list mape zasebna jedinica serije i sustavno prezentiran dio grafičkoga niza. Ta raskošna tematska i konceptualna cjelina u kojoj dvodimenzionalna oplošja geometrijskih tijela komuniciraju u nizu, koloristočkom su raščlambom i obradom ostvarila zanimljiv ritam.

U grafičkoj seriji *Remember* (1976.), a značajno više u mapi istoga naziva, (1986.) ponovo u izdanju Galerie Denise René, Picelj se sjeća onih koji su utemeljitelji tradicije nesjećanja.[16] «Odaje počast trojici velikih pionira povijesnoga moderniteta i povijesnih avangardi, začetnicima reduktivne apstrakcije (Mondrian) bezpredmetnosti, (Malevitch) i monokromije (Rodtchenko)».

Mapa sadrži 27 grafičkih listova (450×310 mm), tiskanih na finom francuskom, Vélin Arches papiru. Monokromni je sadržaj geometrijskih struktura dosljedno dopunila tipografija. Crveni naslovi serije s imenima velikih uzora modernosti, sadržaj su svake kompozicije. Listovi su uredno separirani u niz ovitaka, među kojima prvi sadrže naslove i tekst predgovora, a potom slijedi: 8 grafika u spomen Mondriana, 15 grafika u spomen Malevitcha, 6 grafika u spomen Rodtchenka. Sadržaj je uložen u brižno oblikovanu crnu kartonsku kutiju presvučenu platnom, s crvenim naslovom na hrptu i naslovnici.

Mnogi su tumači Piceljeva stvaralaštva isticali osobine, koje su značajno odredile njegovo djelo:[17] pedantnost, uglađenost u postupcima, otmjenost, timski rad, dosljednost u realizaciji, kompatibilnost s odabranim izdavačima, tiskarima, piscima i institucijama. Tisak, u Atelijeru Brane Horvata, tekst iz pera književnice i likovne kritičarke Annie Le Brun, mapa u izradi Slavka Hisona, u nakladi pariške galeristice Denise René, rezultirali su impresivnim, vizualno atraktivnim objektom, bez premca na ovim prostorima.

Nakon tri godine odlučio se za novu seriju pod znakovitim nazivom *Connexion* (1979./80.) da bi objedinio elemente kompozicije dviju prethodno elaboriranih cjelina, u mapama *Oeuvre programmée No 1* i seriji *Remember.* U novi će projekt unijeti iskustvo boje. Trijumf koloristične raskoši ostvaren u mapama *Geometrie elementaire* i *Cyclophoria,* reducirat će na igru unutar mreže kvadrata sa svjetlošću žute, (dva lista) tonskim vrijednostima sive, (dva lista) modrinom plave, (dva lista) i fluorescencijom crvene. Dinamiku polja ostvaruje u donjoj zoni svake kompozicije s dvije stotine kružnih elemenata, složenih na površini kvadrata. Suprotstavljajući dva koncepta, nagibima iscrtane jedinice oblikuje strukturu polja, ritam i optičku igru cjeline. «Riječ je o dva različita uzorka visoko-kasno-modernističkih rješenja strukturalnog poretka: Prva europska struktura koja konceptu nadređuje optički efekt. Druga, američka struktura koja optičkom efektu (monotonosti rastera) nadređuje konceptualne učinke.»[18]

I kada biste pomislili da je Picelj zaboravio na grafiku, da je iscrpio mentalne prostore i afinitete za *umjetnost multioriginala,* (Dž. Hozo) na 17. zagrebačkoj izložbi grafike 1992. godine, biva nagrađen za serigrafije iz nove serije pod nazivom *Odnosi.* Dok su mape cjelovita umjetnička djela, svojevrsni objekti sa sadržajem grafičkih listova, serije su neukoričene, otvorene prezentacije, elaboracije umjetničkih koncepata. Prezentiraju odabranu likovnu temu na papiru iste vrste i istoga formata, realiziranu istom tehnikom, numeriranu i signiranu, bez impresuma i predgovora.

Samo dvije godine poslije, (1994.) Picelj nastavlja seriju pod nazivom *Varijacije.* Osam grafičkih listova (700×500 mm) tiskanih u Atelijeru Brane Horvata, s predgovorom Darka Schneidera, izlazi u nakladi Tridenta iz Zagreba. Iako je riječ o cjelini koja je oblikovanjem i ljepotom ravna prethodnicama objavljenima u Parizu, nakladnik je mapirao samo 25 primjeraka. Ostale je primjerke objavio kao pojedinačne (45) i autorske listove (10), a nekoliko ih je ostavio izvan prodaje. Pred nama je niz kombinacija boja linija i polja. Svaki je prikaz zatvoren vertikalnim, crnim, pravokutnim okvirom s dva kvadrata koja su čistim trakama žute, plave, crvene i zelene, podijelila svako polje horizontalno ili vertikalno na tri plohe. Istom će matematičkom metodom podjele ostvariti slijedeću mapu *Varijacije* u izdanju Horvatova sina Ranka Horetzkoga (2002. godine) i mapu *Ulmske varijacije.*

Geometrijska kompozicija organizirana po načelu pravilne podjele plohe unutar pravokutnika i kvadrata, uokvirenoga crnim ili mliječno-bijelim trakama, temeljni je model u realizaciji ovih mapa. Jarke crvene, žute, plave, zelene boje i crno-sive, ne-boje, korespondiraju u formatu.

Mapa *Ulmske varijacije* zadnja je u nizu. U nastojanju da oda priznanje Maxu Billu, koji je na čelu *Visoke škole za dizajn* u Ulmu, oživio i nadogradio težnje weimarskog Bauhausa i kao polazišnu točku odabrao odnos između umjetničke imaginacije i znanstvene misli utemeljene na raciu,[19] Picelj oblikuje grafičku mapu s osam listova (500×500 mm) u nakladi od 40 primjeraka. Tiskana u Atelijeru za sitotisak Međunarodnoga grafičkoga likovnoga centra u Ljubljani s predgovorom likovnog kritičara Brane Koviča, na slovenskom i engleskom jeziku, ova je mapa još jedan model matematički programiranih kombinacija, temeljenih na mentalnom konceptu autora. Kompozicije nastaju na kvadratnoj površini papira. Crnim ili bijelim trakama Picelj zatvara kvadratni okvir ispunjen bojom, koji dijeli popola na dva pravokutna polja. Gornje polje potom dijeli na pet jednakih vertikalnih ploha, a donje na dva kvadrata. Rasterom plohe, blještavilom fluorescentne boje, svijetlih okvira koji otvaraju i tamnih koji zatvaraju kompoziciju, ostvaruje kombinacije koje se dopunjuju i harmoniziraju u nizu.

Grafička umjetnost trajna je preokupacija Piceljeva stvaralaštva tijekom pola stoljeća njegova aktivnoga djelovanja. Ne eksperimentira grafičkim tehnikama, unatoč pojavi i dominaciji sofisticiranih digitalnih metoda umnožavanja, osobnoj sklonosti eksperimentu, pa i unatoč činjenici da su Victor Vasarely, Max Bill, Josef Albers i neki drugi ugledni umjetnici bliskih likovnih orijentacija, uz serigrafiju koristili tehnike dubokoga i plošnoga tiska. Tehnikom serigrafije Picelj je realizirao svoje najzahtjevnije projekte (*Oeuvre programmée No 1, Geometrie elementaire — Soft and hard, Cyclophoria*), plakate i mnogobrojne pojedinačne kompozicije.

Internacionalne aktivnosti u okviru *Novih tendencija,* suradnja s galeristicom Denise René, s uglednim europskim likovnim kritičarima, omogućuju mu sučeljavanja na svim važnijim izložbama konstruktivističke umjetnosti, bliske kontakte s najuglednijim europskim umjetnicima, majstorima grafičke umjetnosti. Otkrivaju mu horizonte i smisao djelovanja, učvršćuju ga u orijentaciji za koju se intuitivno opredijelio, nakon što je otkrio potencijale i ljepotu multioriginala.

Slavica Marković

16 Annie Le Brun, tekst u monografiji: S. Marković i S. Pintarić *Ivan Picelj/grafičke mape* Kabinet grafike HAZU Zagreb, 2013. str. 105

17 Snježana Pintarić, uvodni tekst u monografiji *Ivan Picelj/grafičke mape* Kabinet grafike HAZU Zagreb, 2013. str.10

18 Ješa Denegri: katalog izložbe *Kristal i ploha,* Klovićevi dvori, Zagreb, 2005., str. 56.

19 Brane Kovič, predgovor u grafičkoj mapi objavljen u monografiji: S. Marković i S. Pintarić *Ivan Picelj/grafičke mape* Kabinet grafike HAZU Zagreb, 2013. str. 167.

I /

Grafička mapa:
serija Jugoslavenska grafika
Picelj
8 serigrafija u boji

naklada:
200 primjeraka, 1/200–200/200
10 primjeraka, I/X–X/X
2 primjerka, označena: A, B.

broj mape:
11/200

predgovor:
Radoslav Putar
(izdavač odbio objaviti)

tisak serigrafija:
Atelijer Z. Melnjak/M. Mader, Zagreb

nadzor tiska:
Ivan Picelj

nakladnik:
Kultura, Zagreb, 1957.

—

I **Picelj, 1957.**

—

grafičke mape

Kompozicija W
serigrafija u boji, 277 × 277 / 498 × 350 mm
bezdrvni papir 220 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 11/200, d. d.: *Picelj Ivan*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 6265

Kompozicija YZ
serigrafija u boji, 277 × 277 / 498 × 350 mm
bezdrvni papir 220 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 11/200, d. d.: *Picelj Ivan*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 6266

U čast L. Lissitzky-u
serigrafija u boji, 277 × 277 / 498 × 350 mm
bezdrvni papir 220 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 11/200, d. d.: *Picelj Ivan*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 6267

Kompozicija 5
serigrafija u boji, 277 × 277 / 498 × 350 mm
bezdrvni papir 220 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 11/200, d. d.: *Picelj Ivan*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 6268

Kompozicija
serigrafija u boji, 277 × 277 / 498 × 350 mm
bezdrvni papir 220 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 11/200, d. d.: *Picelj Ivan*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 6269

Kompozicija YZ3
serigrafija u boji, 277 × 277 / 498 × 350 mm
bezdrvni papir 220 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 11/200, d. d.: *Picelj Ivan*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 6270

Kompozicija Y-IV.
serigrafija u boji, 277 × 277 / 498 × 350 mm
bezdrvni papir 220 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 11/200, d. d.: *Picelj Ivan*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 6271

Kompozicija IV.
serigrafija u boji, 415 × 230 / 498 × 350 mm
bezdrvni papir 220 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 11/200, d. d.: *Picelj Ivan*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 6272

—

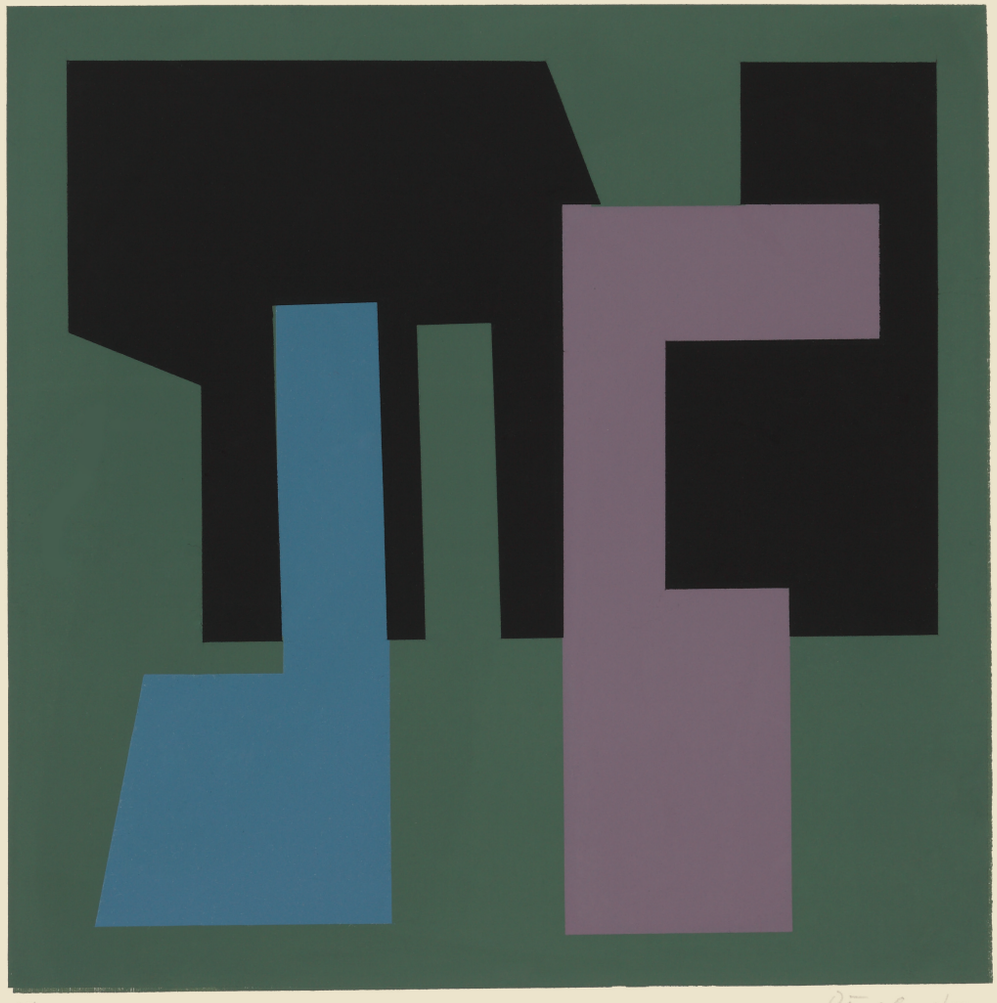
14 Kompozicija W

—

Picelj, 1957.

—

grafičke mape

11/200

—

Kompozicija YZ

—

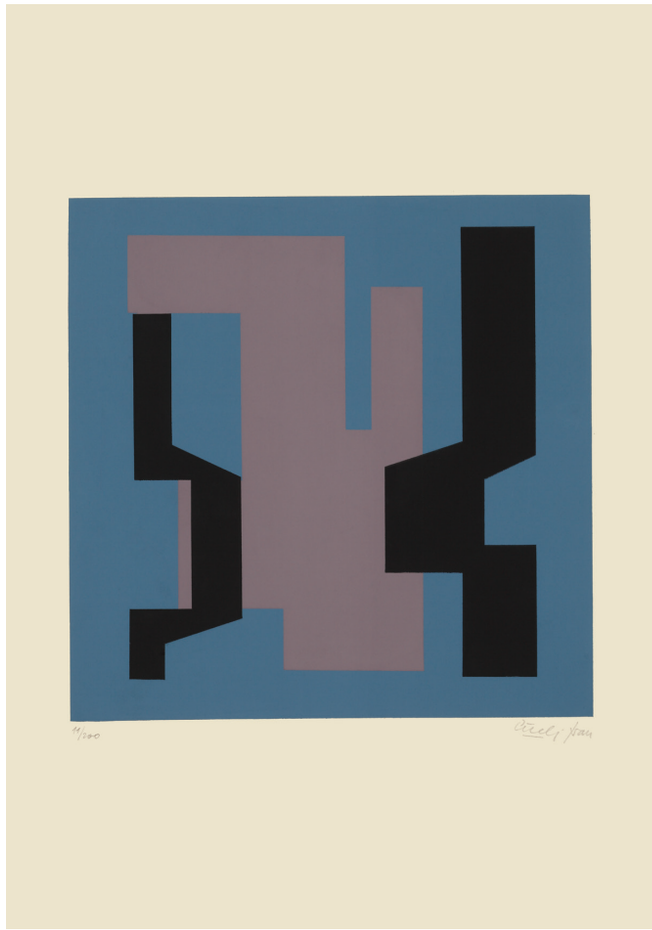
U čast L.Lissitzky-u

—

Picelj, 1957.

—

grafičke mape

—

Kompozicija YZ3

—

Kompozicija Y-IV.

II /

Grafička mapa
Ivan Picelj
Oeuvre programmée No 1
12 serigrafija

naklada:
60 primjeraka, 1/50–50/50
10 primjeraka svake serigrafije 51/60–60/60
10 autorskih primjeraka, I/X–X/X

broj mape:
VI/X

predgovor:
Gillo Dorfles

tekst:
francuski

tisak serigrafija:
Atelijer Brane Horvata, Zagreb

dizajn mape i nadzor tiska:
Ivan Picelj

nakladnik:
Galerie Denise René, Pariz, 1966.

Oeuvre programmée
predložak za grafičke listove
213 × 187 mm
papir, tuš
sign.: nema
vlasništvo: Arhiv Ivana Picelja MSU

Oeuvre programmée
predložak za grafičke listove
190 × 378 mm (otvoreno)
papir, tuš
sign.: nema
vlasništvo: Arhiv Ivana Picelja MSU

—

II **Oeuvre programmée No 1, 1966.**

—

grafičke mape

Oeuvre programmée No 1/1
serigrafija, 480 × 480 / 650 × 500 mm
bezdrvni papir 250 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: VI/X, d. d.: *Picelj Ivan*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 6778

Oeuvre programmée No 1/2
serigrafija, 480 × 480 / 650 × 500 mm
bezdrvni papir 250 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: VI/X, d. d.: *Picelj Ivan*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 6779

Oeuvre programmée No 1/3
serigrafija, 480 × 480 / 650 × 500 mm
bezdrvni papir 250 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: VI/X, d. d.: *Picelj Ivan*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 6780

Oeuvre programmée No 1/4
serigrafija, 480 × 480 / 650 × 500 mm
bezdrvni papir 250 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: VI/X, d. d.: *Picelj Ivan*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 6781

Oeuvre programmée No 1/5
serigrafija, 480 × 480 / 650 × 500 mm
bezdrvni papir 250 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: VI/X, d. d.: *Picelj Ivan*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 6782

Oeuvre programmée No 1/6
serigrafija, 480 × 480 / 650 × 500 mm
bezdrvni papir 250 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: VI/X, d. d.: *Picelj Ivan*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 6783

Oeuvre programmée No 1/7
serigrafija, 480 × 480 / 650 × 500 mm
bezdrvni papir 250 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: VI/X, d. d.: *Picelj Ivan*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 6784

Oeuvre programmée No 1/8
serigrafija, 480 × 480 / 650 × 500 mm
bezdrvni papir 250 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: VI/X, d. d.: *Picelj Ivan*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 6785

Oeuvre programmée No 1/9
serigrafija, 480 × 480 / 650 × 500 mm
bezdrvni papir 250 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: VI/X, d. d.: *Picelj Ivan*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 6786

Oeuvre programmée No 1/10
serigrafija, 480 × 480 / 650 × 500 mm
bezdrvni papir 250 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: VI/X, d. d.: *Picelj Ivan*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 6787

Oeuvre programmée No 1/11
serigrafija, 480 × 480 / 650 × 500 mm
bezdrvni papir 250 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: VI/X, d. d.: *Picelj Ivan*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 6788

Oeuvre programmée No 1/12
serigrafija, 480 × 480 / 650 × 500 mm
bezdrvni papir 250 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: VI/X, d. d.: *Picelj Ivan*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 6789

—

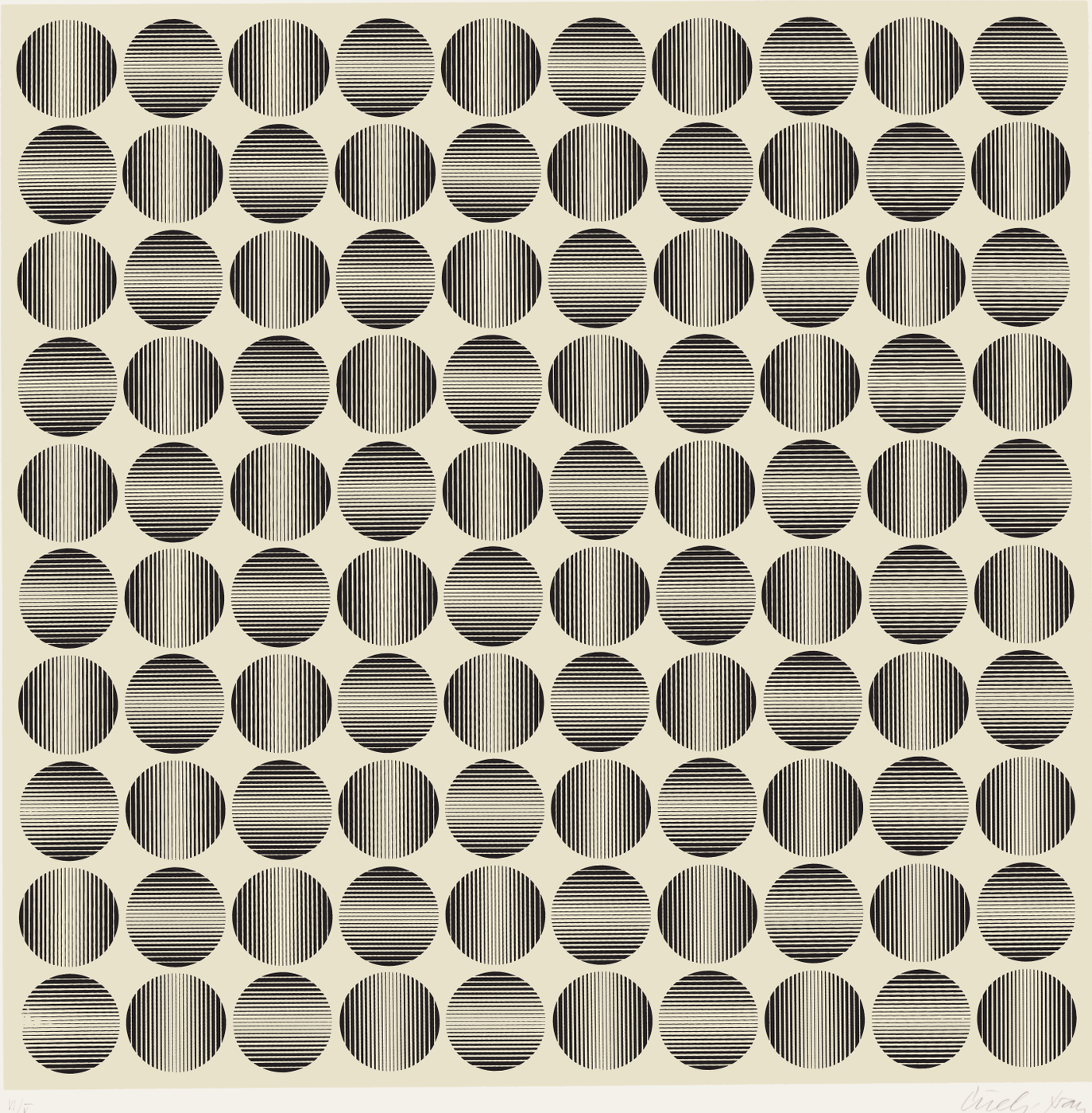
20 Oeuvre programmée No 1 / 2

—

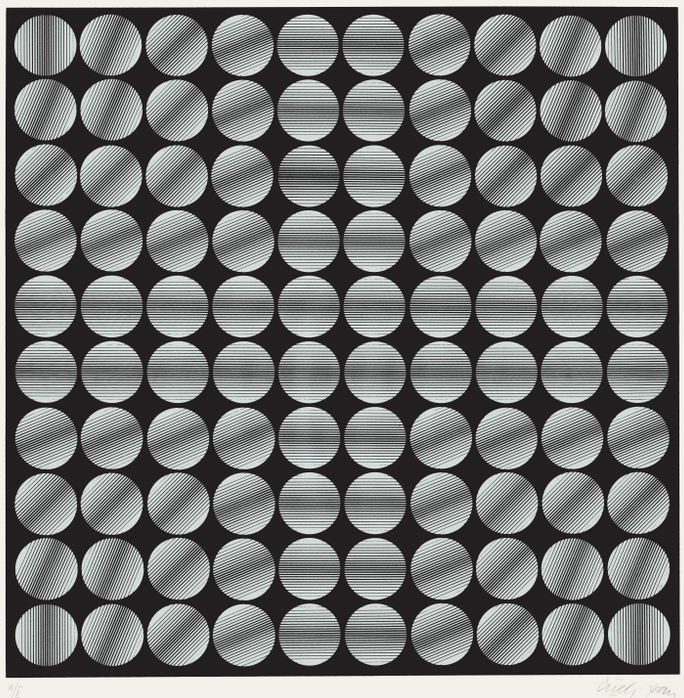
II **Oeuvre programmée No 1, 1966.**

—

grafičke mape

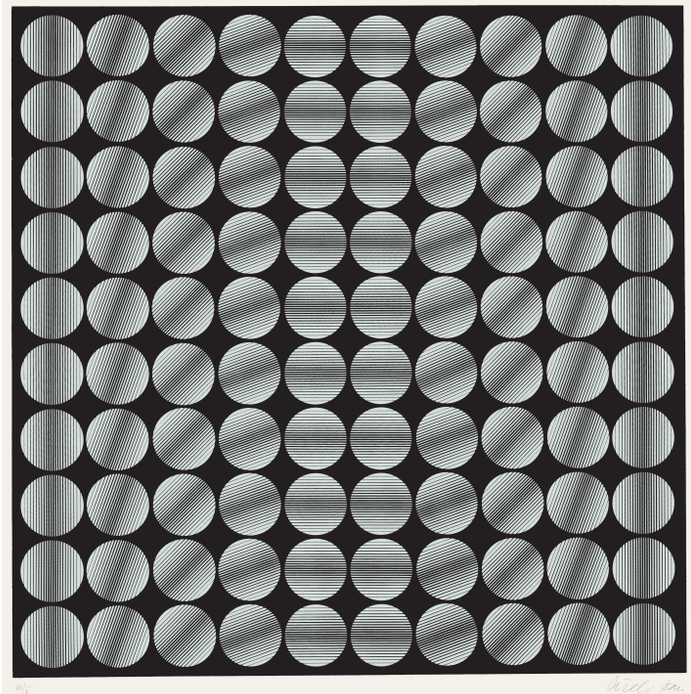

VI/X

—

Oeuvre programmée No 1 / 6

—

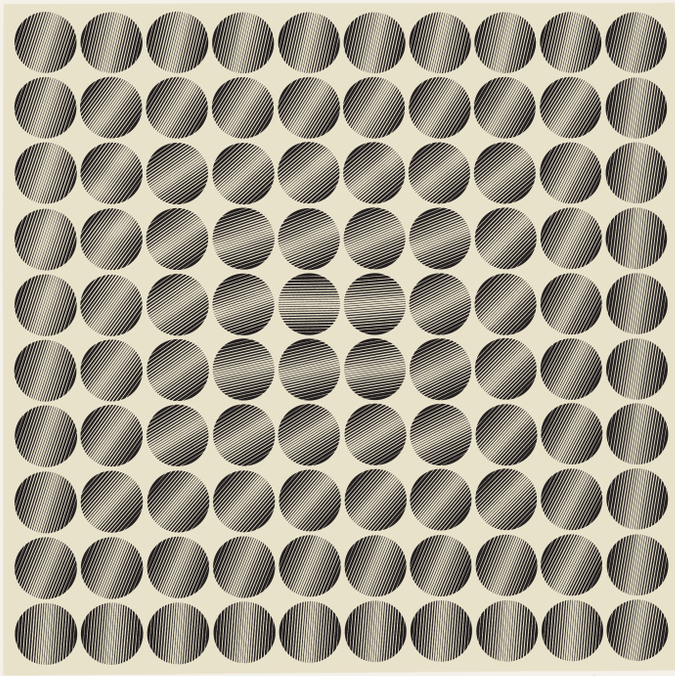
Oeuvre programmée No 1 / 7

—

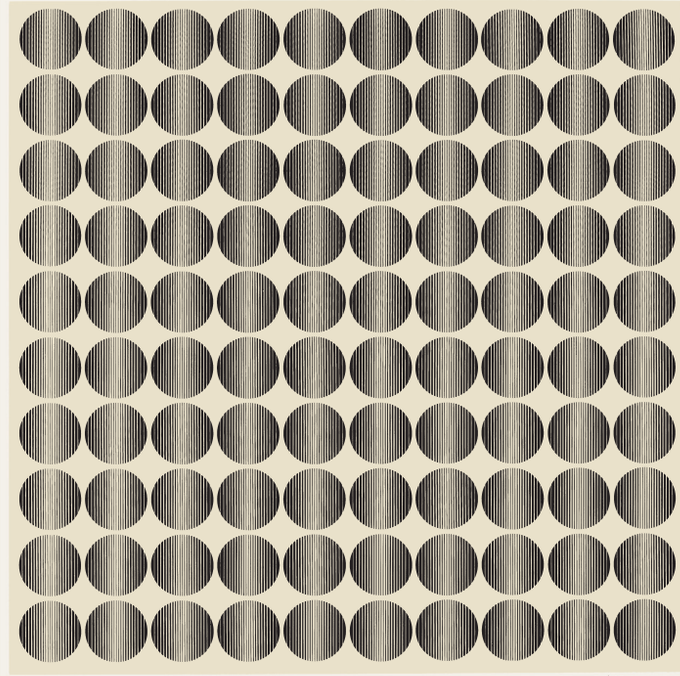
II Oeuvre programmée No 1, 1966.

—

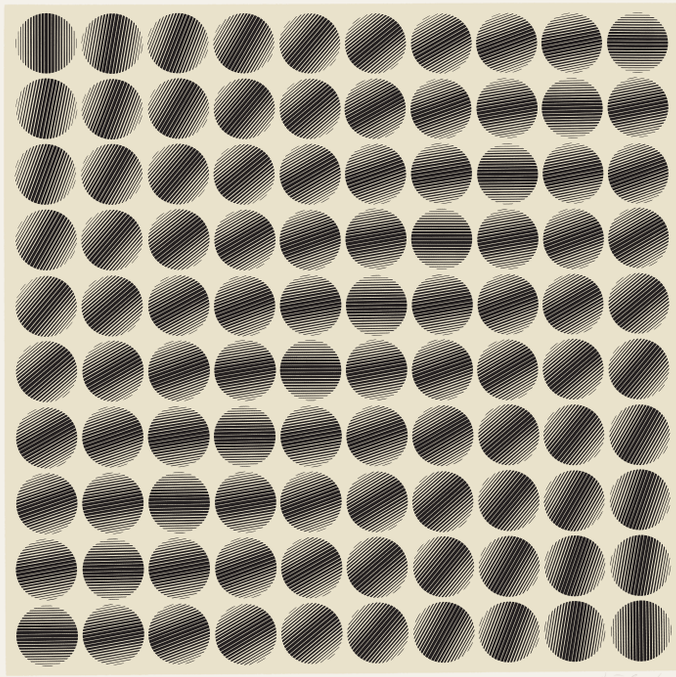
grafičke mape

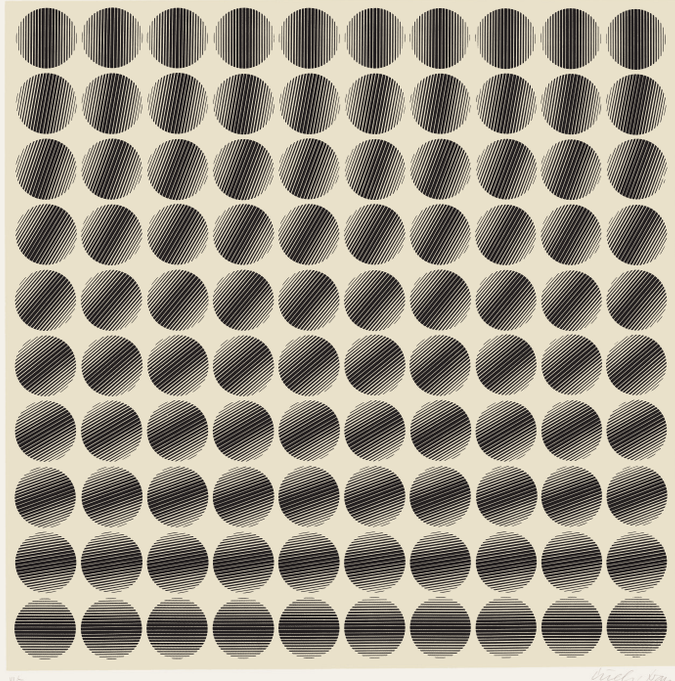

Oeuvre programmée No 1/8

Oeuvre programmée No 1/1

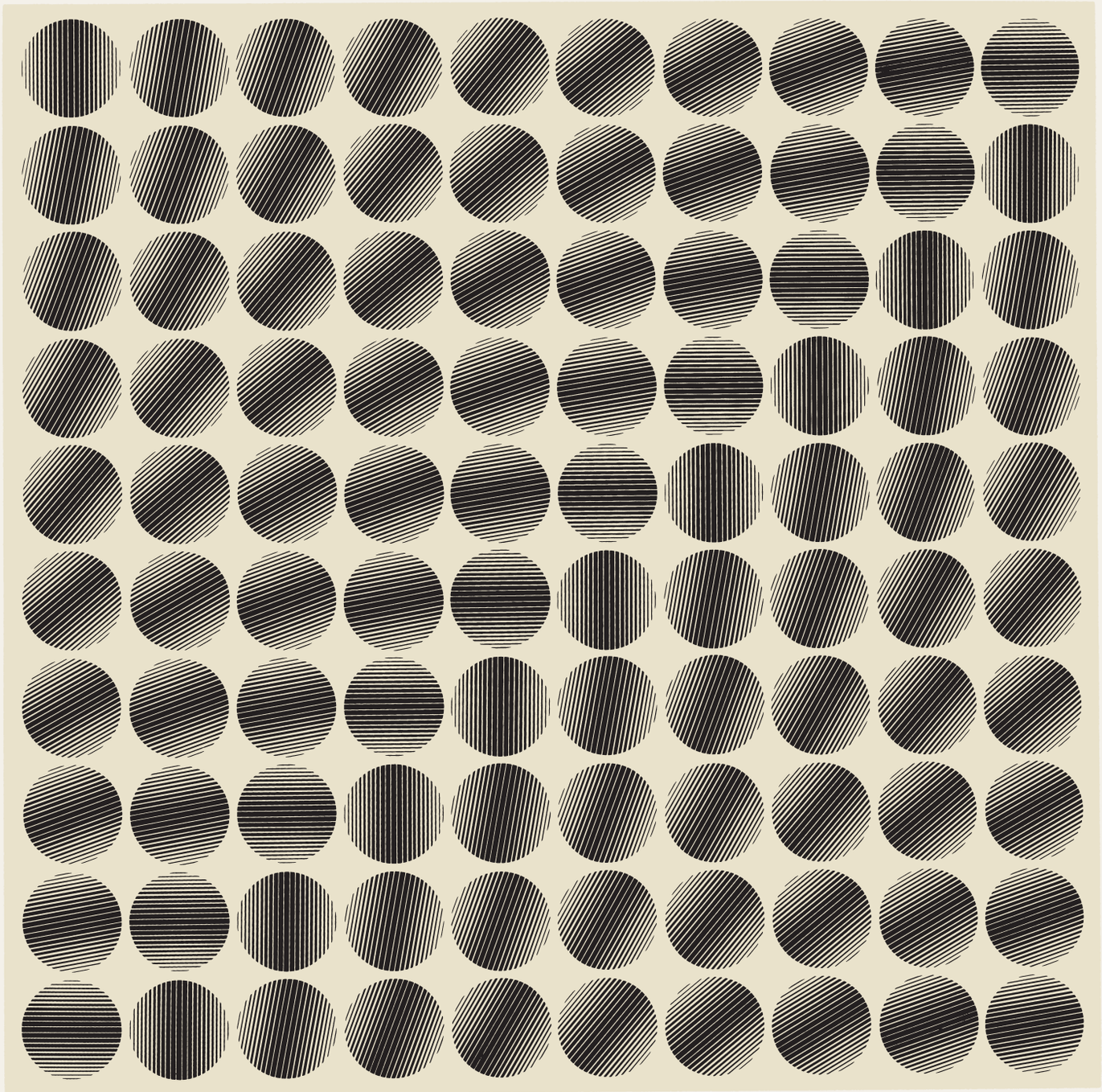

Oeuvre programmée No 1/10
Oeuvre programmée No 1/11
Oeuvre programmée No 1/12

II **Oeuvre programmée No 1, 1966.**

grafičke mape

VI/X

III /

Grafička mapa
Ivan Picelj
Cyclophoria
8 serigrafija u boji

naklada:
125 primjeraka, 1/125–125/125
75 primjeraka svake serigrafije: 126/200–200/200
10 autorskih primjeraka, I/X–X/X

broj mape:
IX/X

predgovor:
Abraham A.Moles

tekst:
francuski

tisak serigrafija:
Atelijer Arcay, Pariz

nakladnik:
Galerie Denise René, 1971.

dizajn kutije:
Ivan Picelj

—

III **Cyclophoria, 1971.**

—

grafičke mape

Cyclophoria/1
serigrafija u boji, 700 × 700 / 800 × 800 mm
bezdrvni papir 800 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l. IX/X, d. d.: *Picelj*
na poleđini d. l. okrugli suhi žig Ø18 mm: Éditeur Denise René
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 7370

Cyclophoria/2
serigrafija u boji, 700 × 700 / 800 × 800 mm
bezdrvni papir 800 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l. IX/X, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 7371

Cyclophoria/3
serigrafija u boji, 700 × 700 / 800 × 800 mm
bezdrvni papir 800 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l. IX/X, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 7372

Cyclophoria/4
serigrafija u boji, 700 × 700 / 800 × 800 mm
bezdrvni papir 800 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l. IX/X, d. d.: *Picelj*
na poleđini d. d. okrugli suhi žig Ø18mm: Éditeur Denise René
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 7373

Cyclophoria/5
serigrafija u boji, 700 × 700 / 800 × 800 mm
bezdrvni papir 800 g/m²
na poleđini d. l. okrugli suhi žig Ø18mm: Éditeur Denise René
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 7374

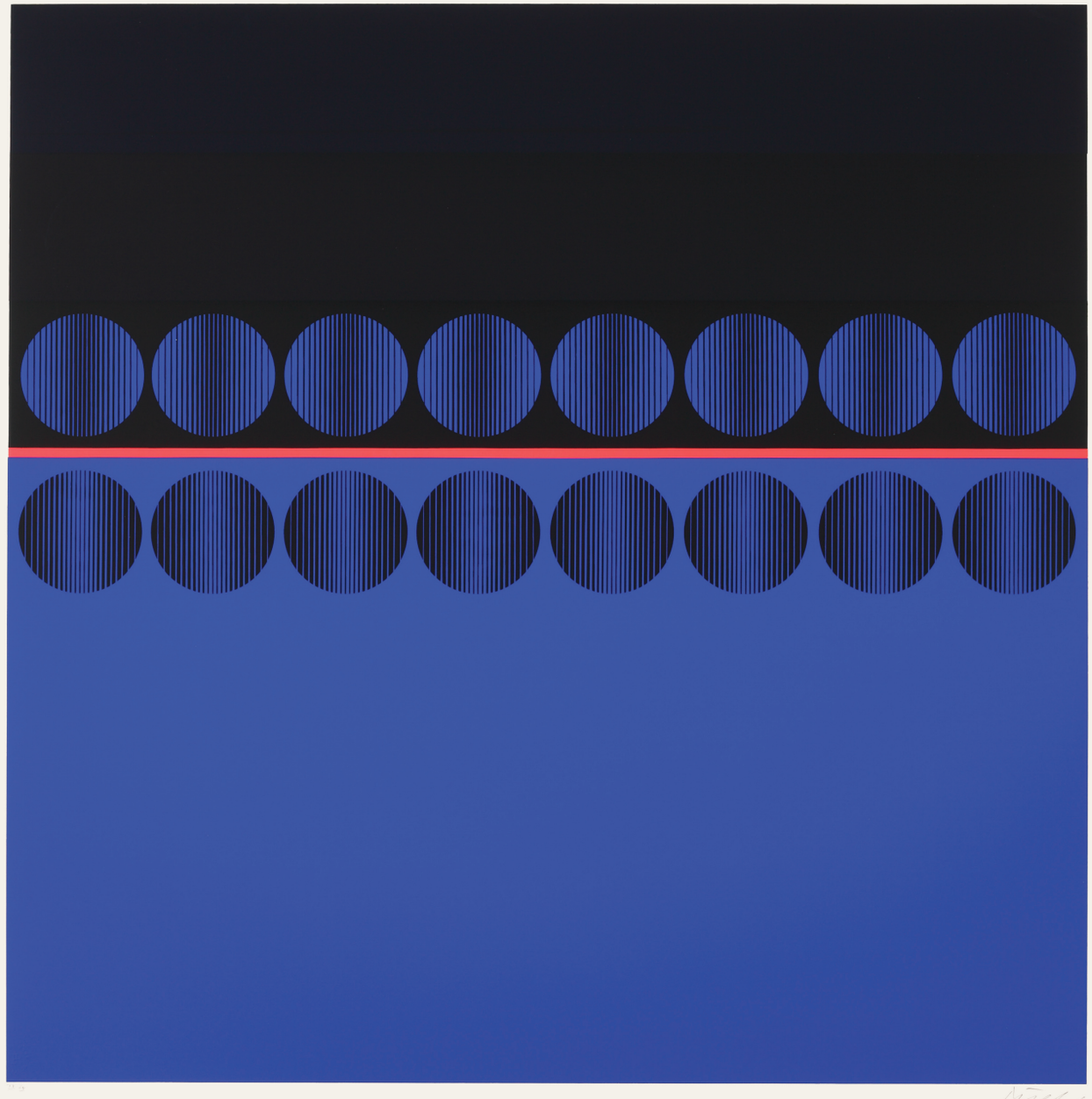
Cyclophoria/6
serigrafija u boji, 700 × 700 / 800 × 800 mm
bezdrvni papir 800 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l. IX/X, d. d.: *Picelj*
na poleđini d. l. okrugli suhi žig Ø18mm: Éditeur Denise René
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 7375

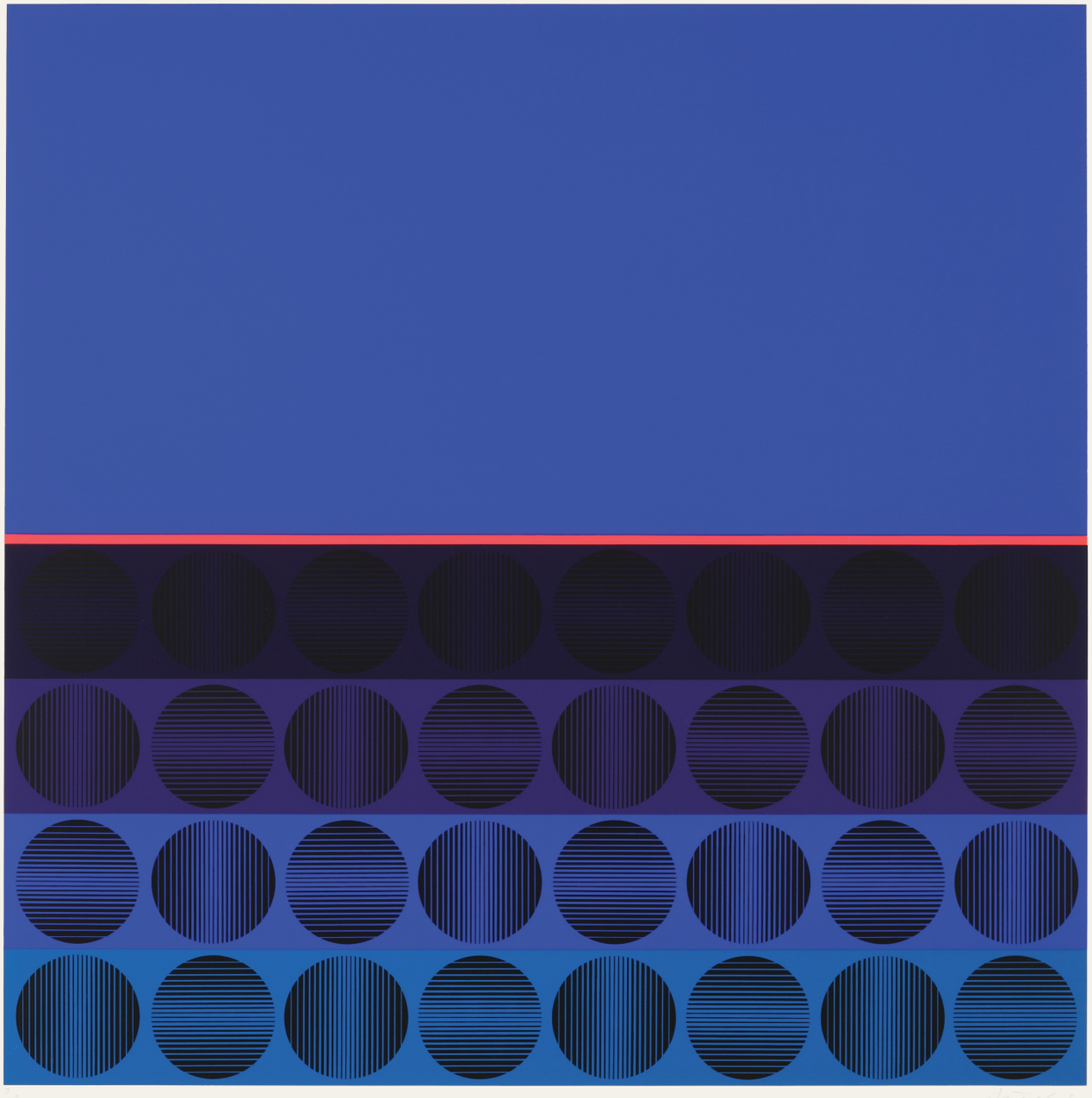
Cyclophoria/7
serigrafija u boji, 700 × 700 / 800 × 800 mm
bezdrvni papir 800 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l. IX/X, d. d.: *Ivan Picelj*
na poleđini d. l. okrugli suhi žig Ø18mm: Éditeur Denise René
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 7376

Cyclophoria/8
serigrafija u boji, 700 × 700 / 800 × 800 mm
bezdrvni papir 800 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l. IX/X, d. d.: *Ivan Picelj*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 7377

III **Cyclophoria, 1971.**

grafičke mape

—

Cyclophoria/2

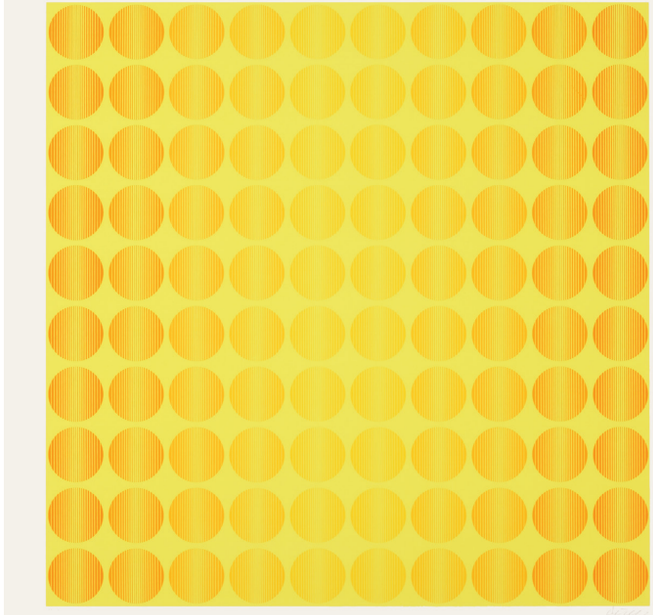
—

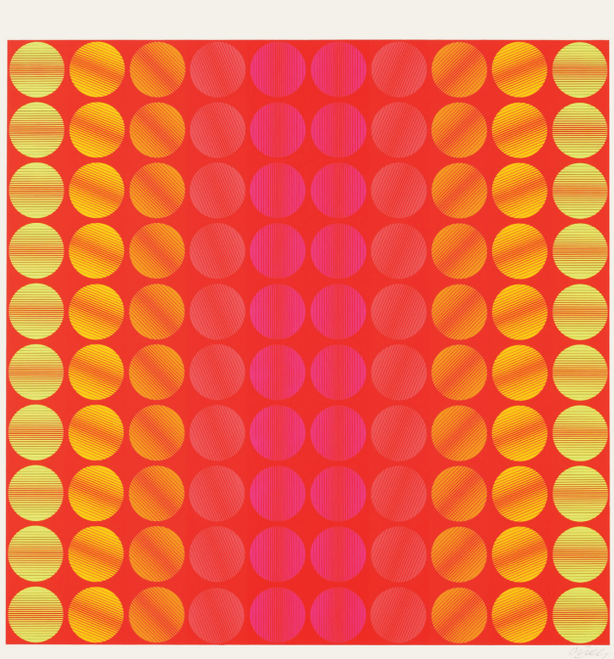
III **Cyclophoria, 1971.**

—

grafičke mape

Cyclophoria/4
Cyclophoria/6

Cyclophoria/5
Cyclophoria/3

IV /

Grafička mapa
Ivan Picelj
Géométrie élémentaire
Soft & hard
8 serigrafija u boji i
8 geometrijskih objekata u boji

naklada:
80 primjeraka, 1/80–80/80
10 autorskih primjeraka, I/X–X/X
10 primjeraka obilježenih A-L

broj mape:
II/X

predgovor:
Raoul Jean Moulin

tekst:
dvojezično/francuski, talijanski

tisak serigrafija:
Atelijer Arcay, Pariz

nakladnik:
Eurografika Bergam, 1973.

dizajn mape:
Ivan Picelj

Géométrie élémentaire
skice za grafičke listove
242 × 190 mm (7×)
papir, tuš
sign.: nema
vlasništvo: Arhiv Ivana Picelja MSU

Géométrie élémentaire
radne bilješke
290 × 210 mm
papir, kemijska olovka
sign.: nema
vlasništvo: Arhiv Ivana Picelja MSU

—

IV **Géométrie élémentaire — Soft & hard, 1973.**

—

grafičke mape

Géométrie élémentaire/multipl
osam geometrijskih tijela na pravokutnoj podlozi
118 × 698 × 112 mm
lijevani, obojeni aluminij
s poklopcem od pleksiglasa
sign.: nema

Géométrie élémentaire/sfaira
serigrafija u boji, 680 × 680 mm
papir Velin Arches 300 g/m²
sign.: u prikazu olovkom, d. l. k.: II/X, d. d. k.: *Picelj*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 13713

Géométrie élémentaire/kybos
serigrafija, 680 × 680 mm
papir Velin Arches 300 g/m²
sign.: u prikazu olovkom, d. l. k.: II/X, d. d. k.: *Picelj*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 13714

Géométrie élémentaire/tetraedron
serigrafija u boji, 680 × 680 mm
papir Velin Arches 300 g/m²
sign.: u prikazu olovkom, d. l. k.: II/X, d. d. k.: *Picelj*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 13715

Géométrie élémentaire/oktaedros
serigrafija u boji, 680 × 680 mm
papir Velin Arches 300 g/m²
sign.: u prikazu olovkom, d. l. k.: II/X, d. d. k.: *Picelj*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 13716

Géométrie élémentaire/eikosaedros
serigrafija u boji, 680 × 680 mm
papir Velin Arches 300 g/m²
sign.: u prikazu olovkom, d. l. k.: II/X, d. d. k.: *Picelj*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 13717

Géométrie élémentaire/kylindros
serigrafija u boji, 680 × 680 mm
papir Velin Arches 300 g/m²
sign.: u prikazu olovkom, d. l. k.: II/X, d. d. k.: *Picelj*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 13718

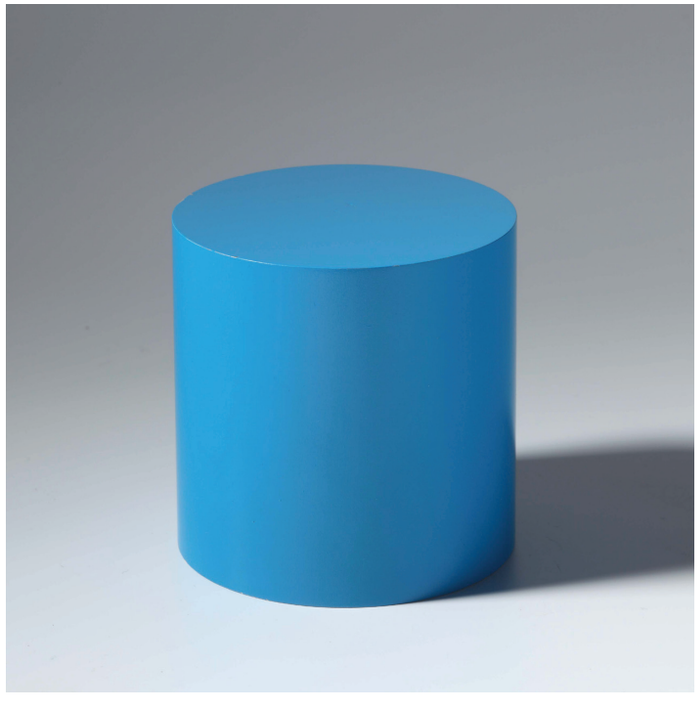
Géométrie élémentaire/prisma
serigrafija u boji, 680 × 680 mm
papir Velin Arches 300 g/m²
sign.: u prikazu olovkom, d. l. k.: II/X, d. d. k.: *Picelj*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 13719

Géométrie élémentaire/pyramis
serigrafija u boji, 680 × 680 mm
papir Velin Arches 300 g/m²
sign.: u prikazu olovkom, d. l. k.: II/X, d. d. k.: *Picelj*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 13720

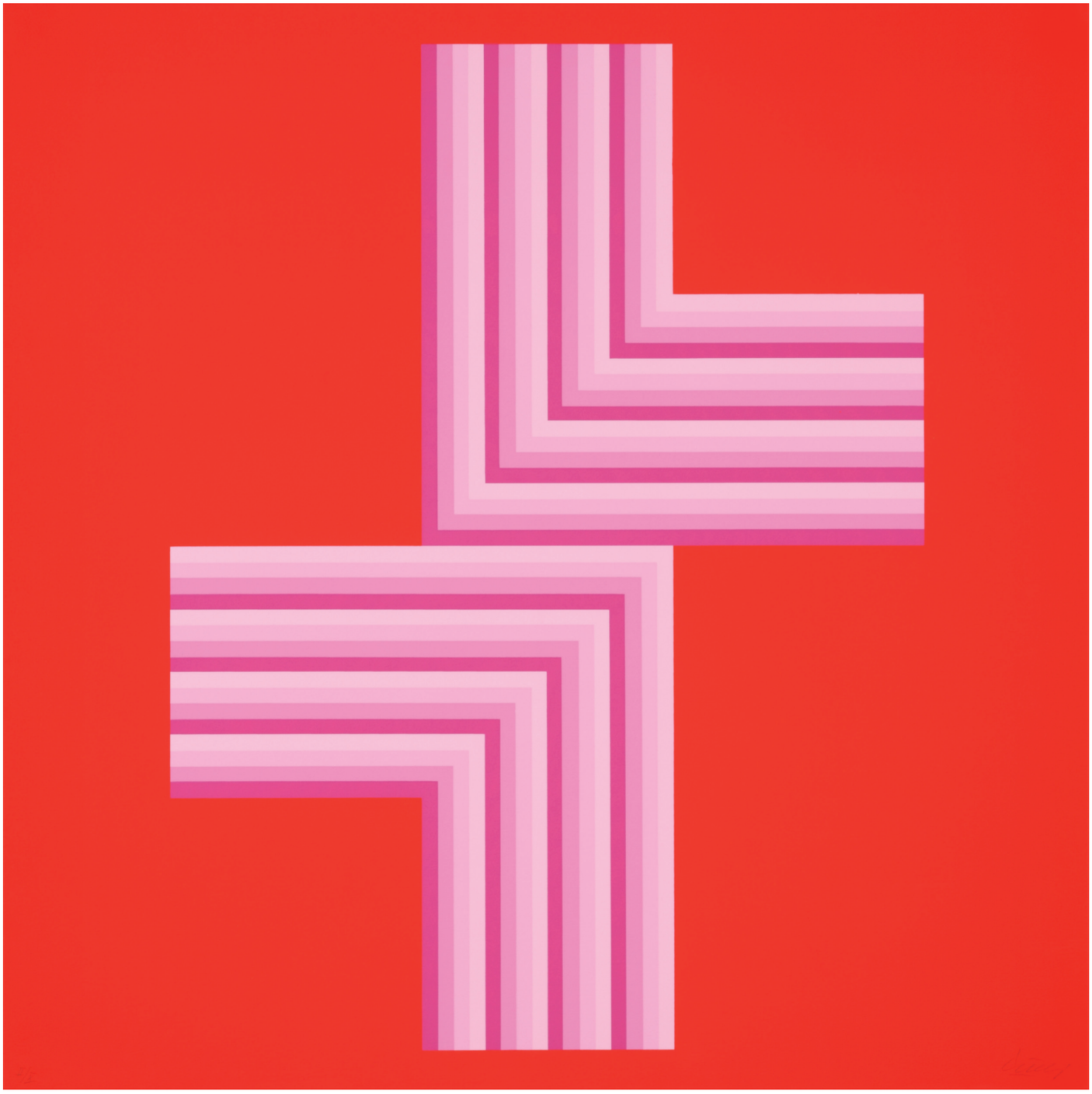
—

—

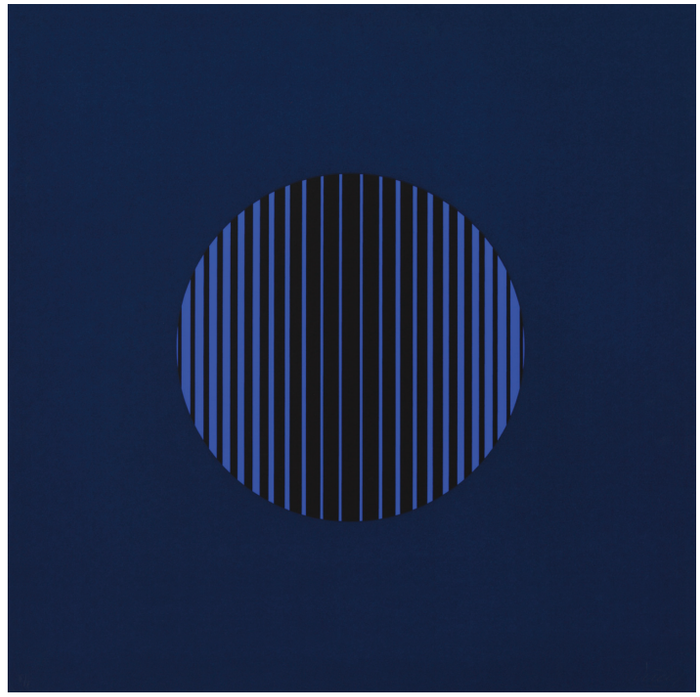
IV **Géométrie élémentaire — Soft & hard, 1973.**

—

grafičke mape

—

Géométrie élémentaire/eikosaedros
Géométrie élémentaire/sfaira

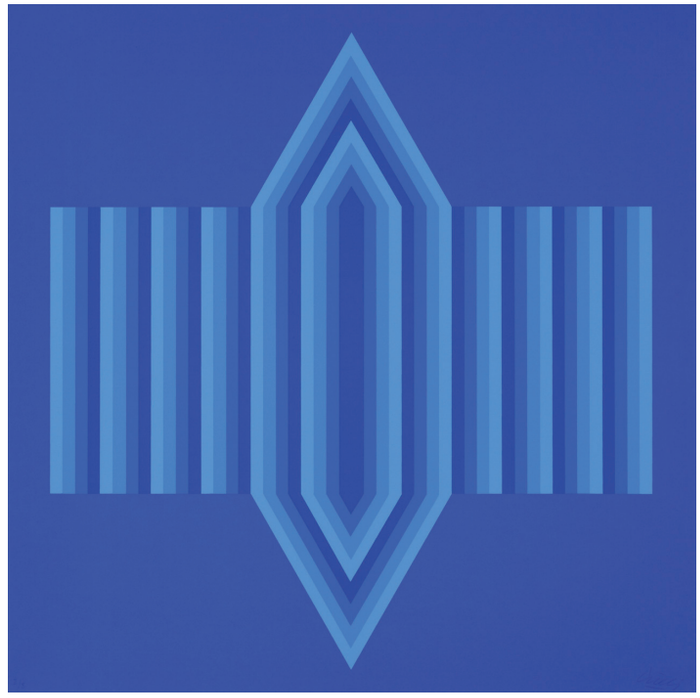
—

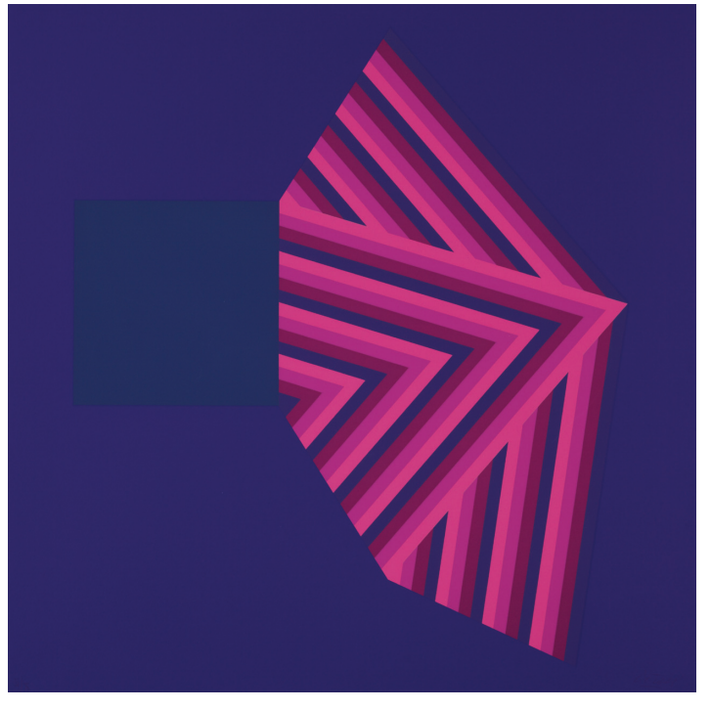
IV **Géométrie élémentaire — Soft & hard, 1973.**

—

grafičke mape

Géométrie élémentaire/tetraedron
Géométrie élémentaire/oktaedros

Géométrie élémentaire/prisma
Géométrie élémentaire/pyramis

VI /

Connexion / serija
7 serigrafija

naklada:
25 primjeraka, 1/25–25/25

broj iz serije:
7/25

predgovor:
nema

tisak serigrafija:
Atelijer Brane Horvata, Zagreb

nakladnik:
Ivan Picelj, 1979.-80.

—

VI **Connexion, 1979.–80.**

—

grafičke mape

Connexion 1
serigrafija u boji, 930 × 520 / 1000 × 700 mm
papir bezdrvni 250 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 7/25, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Connexion 2
serigrafija u boji, 930 × 520 / 1000 × 700 mm
papir bezdrvni 250 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 7/25, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Connexion 3
serigrafija u boji, 930 × 520 / 1000 × 700 mm
papir bezdrvni 250 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 7/25, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Connexion 4
serigrafija u boji, 930 × 520 / 1000 × 700 mm
papir bezdrvni 250 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 7/25, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Connexion 5
serigrafija u boji, 930 × 520 / 1000 × 700 mm
papir bezdrvni 250 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 7/25, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Connexion 6
serigrafija u boji, 930 × 520 / 1000 × 700 mm
papir bezdrvni 250 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 7/25, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Connexion 7
serigrafija u tonu, 930 × 520 / 1000 × 700 mm
papir bezdrvni 250 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 7/25, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

—

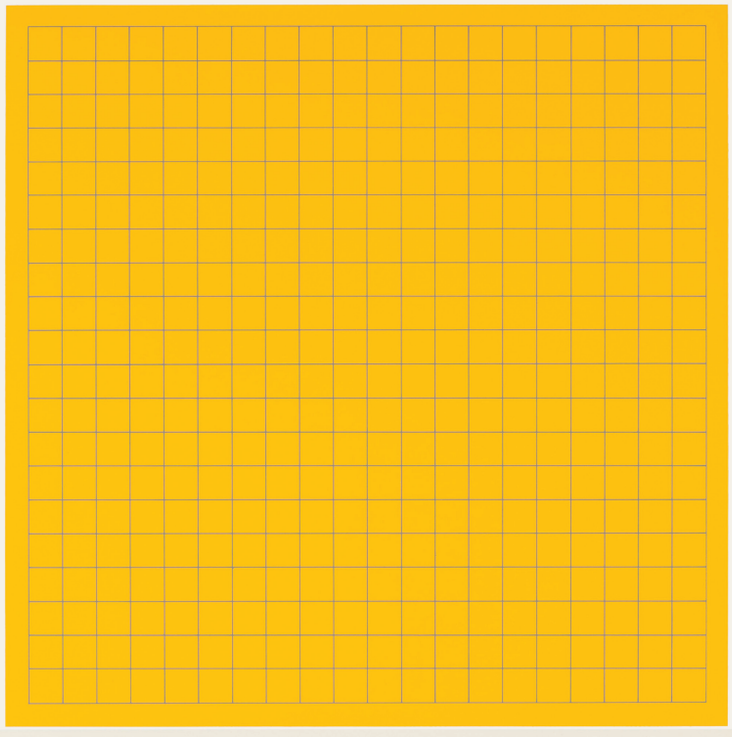
40 Connexion 2

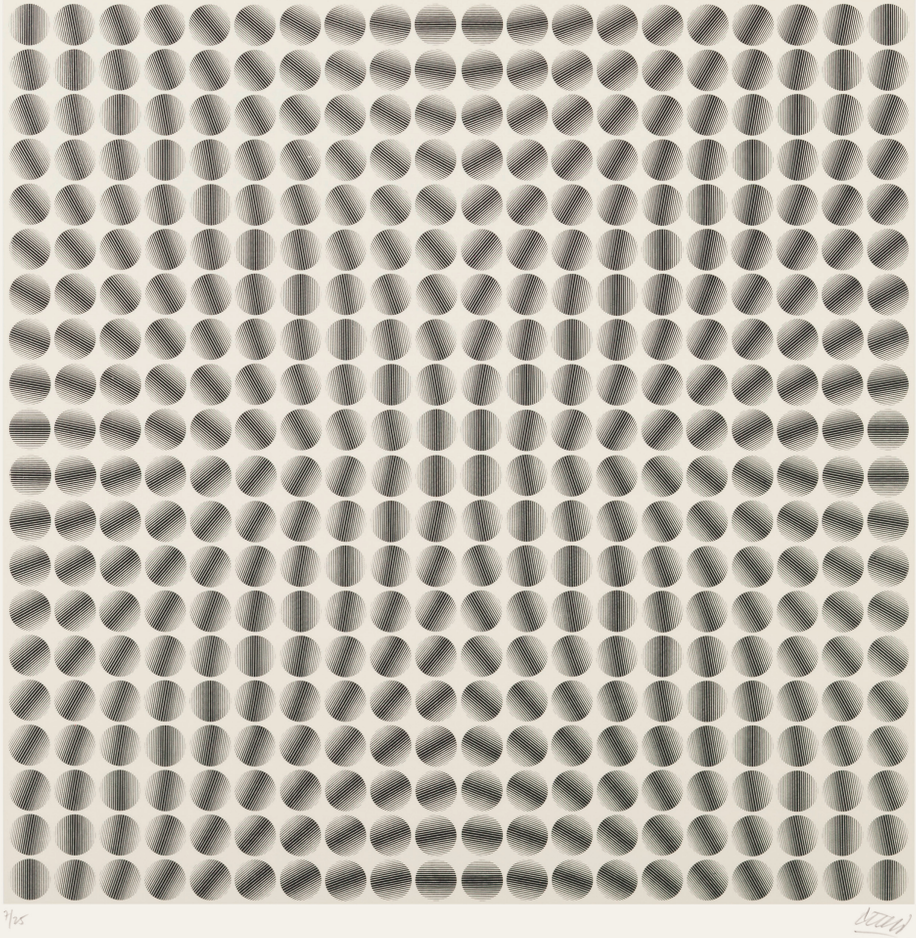
—

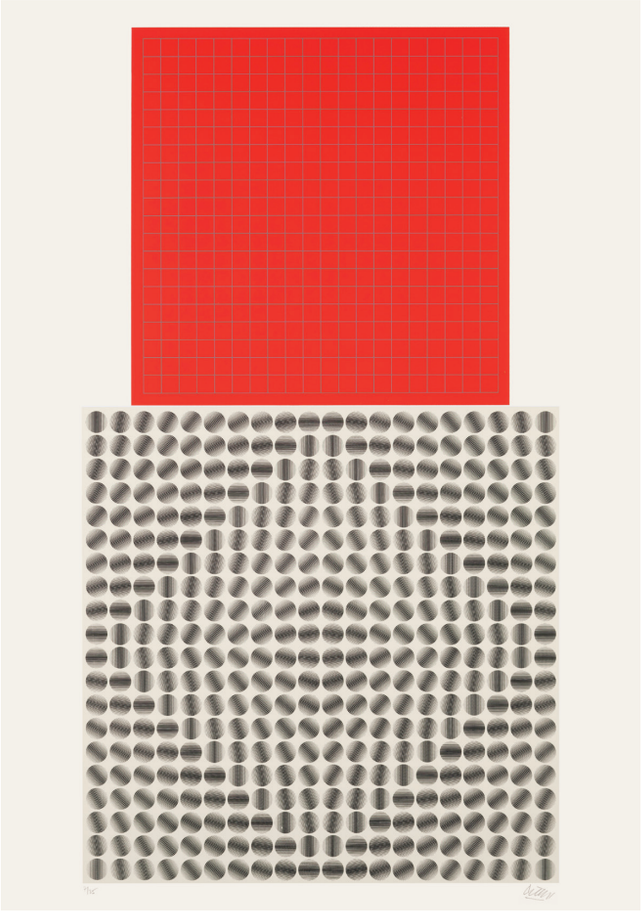
VI **Connexion, 1979.–80.**

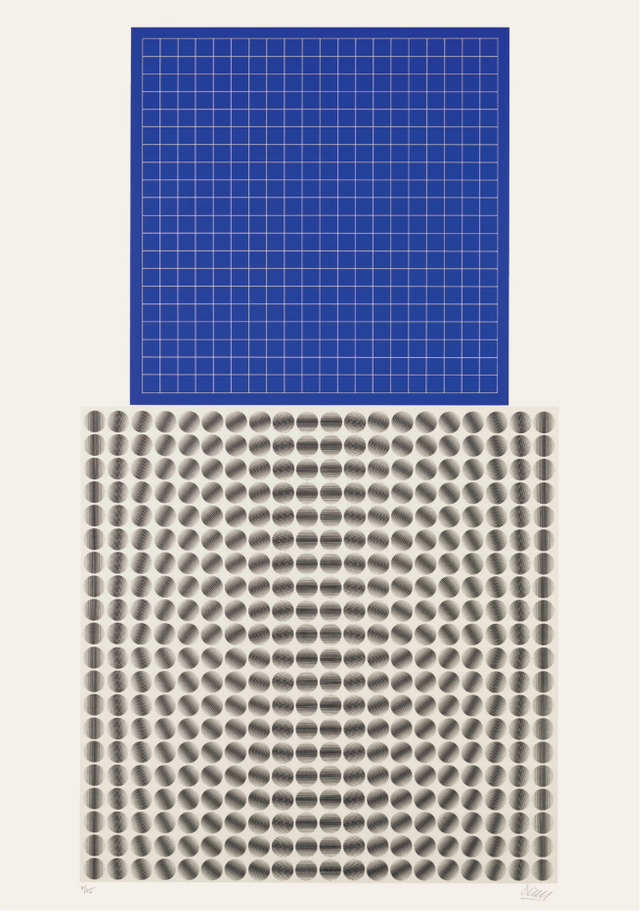
—

grafičke mape

—

Connexion 3

—

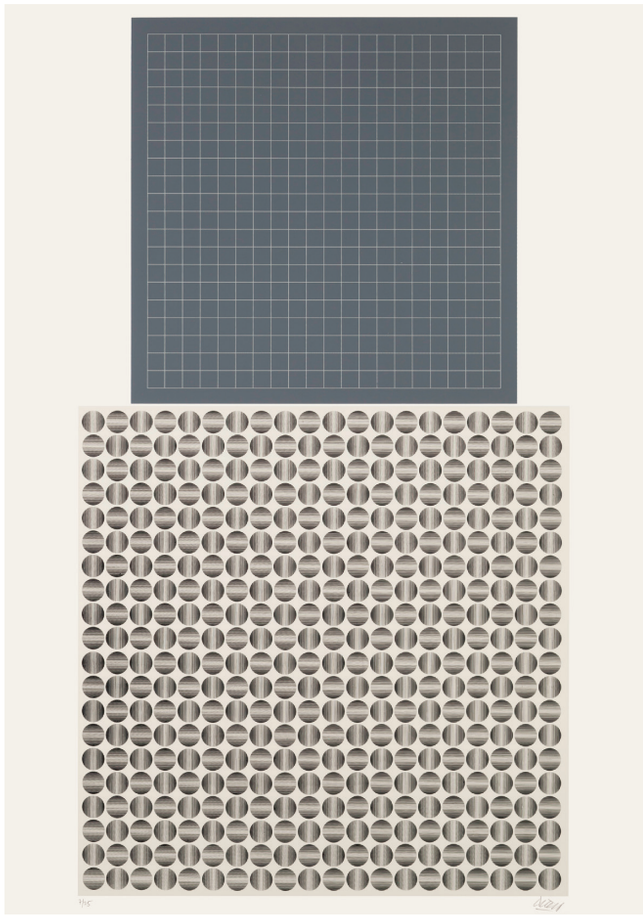
Connexion 4

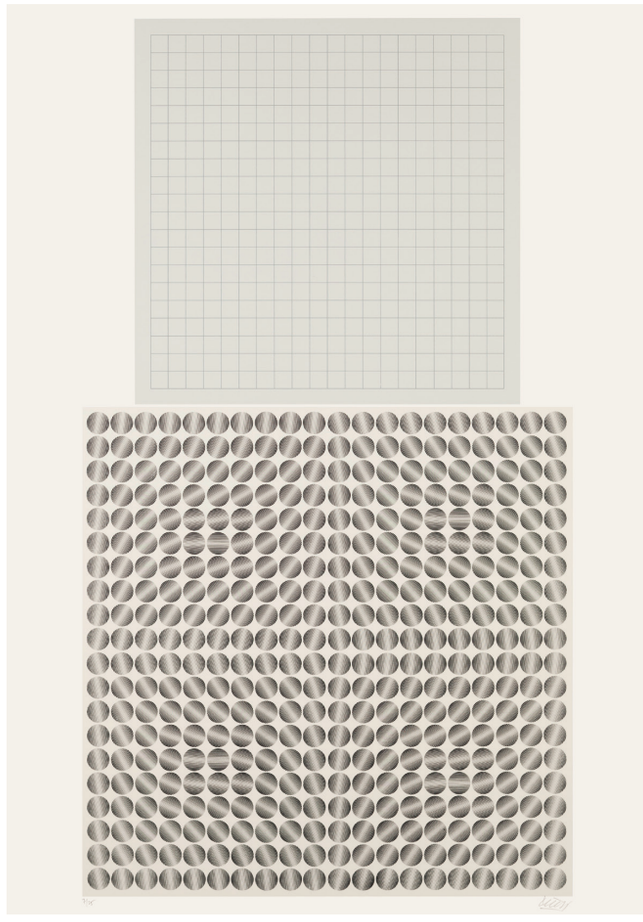
—

VI **Connexion, 1979.–80.**

—

grafičke mape

—

Connexion 6

—

Connexion 7

VII /

Grafička mapa
Ivan Picelj
Remember
29 serigrafija/3 ovitka

naklada:
36 primjeraka, 1/30–30/30 i
6 autorskih primjeraka: H.C. I–H.C. VI

broj mape:
13/30

predgovor:
Annie Le Brun

tekst:
francuski

tisak serigrafija:
Atelijer Brane Horvata, Zagreb

dizajn mape i nadzor tiska:
Ivan Picelj

oblikovanje i izrada kutije:
Slavko Hison

nakladnik:
Galerie Denise René, Pariz, 1986.

Remember Mondrian 1
serigrafija, slijepi tisak, 335 × 250 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Mondrian 2
serigrafija, slijepi tisak, 335 × 250 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Mondrian 3
serigrafija, slijepi tisak, 335 × 250 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Mondrian 4
serigrafija, slijepi tisak, 335 × 250 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Mondrian 5
serigrafija, slijepi tisak, 335 × 250 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Mondrian 6
serigrafija, slijepi tisak, 335 × 250 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Mondrian 7
serigrafija, slijepi tisak, 335 × 250 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Mondrian 8
serigrafija, slijepi tisak, 335 × 250 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

—
VII **Remember, 1986.**
—
grafičke mape

Remember Malévitch 1
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Malévitch 2
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Malévitch 3
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Malévitch 4
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Malévitch 5
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Malévitch 6
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Malévitch 7
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Malévitch 8
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Malévitch 9
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Malévitch 10
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Malévitch 11
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Malévitch 12
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Malévitch 13
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Malévitch 14
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Malévitch 15
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Rodtchenko 1
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

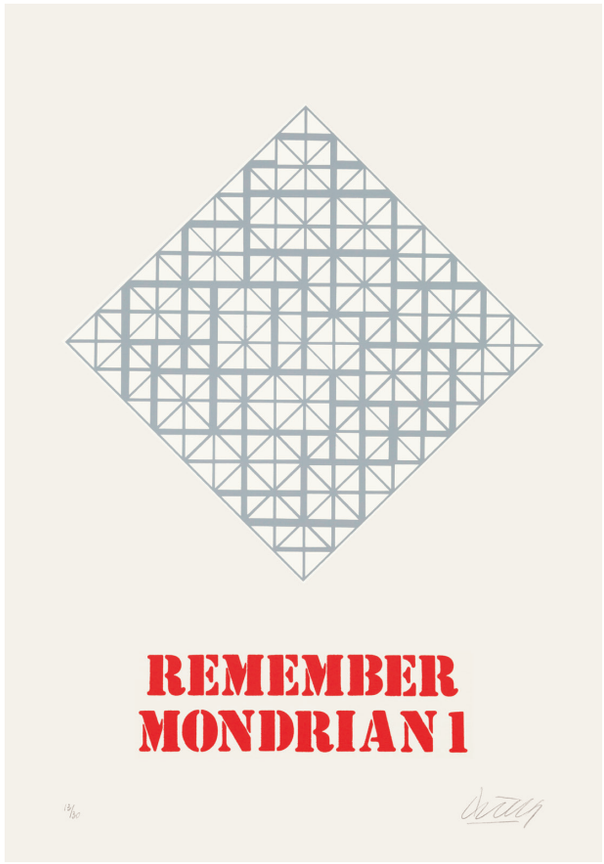
Remember Rodtchenko 2
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

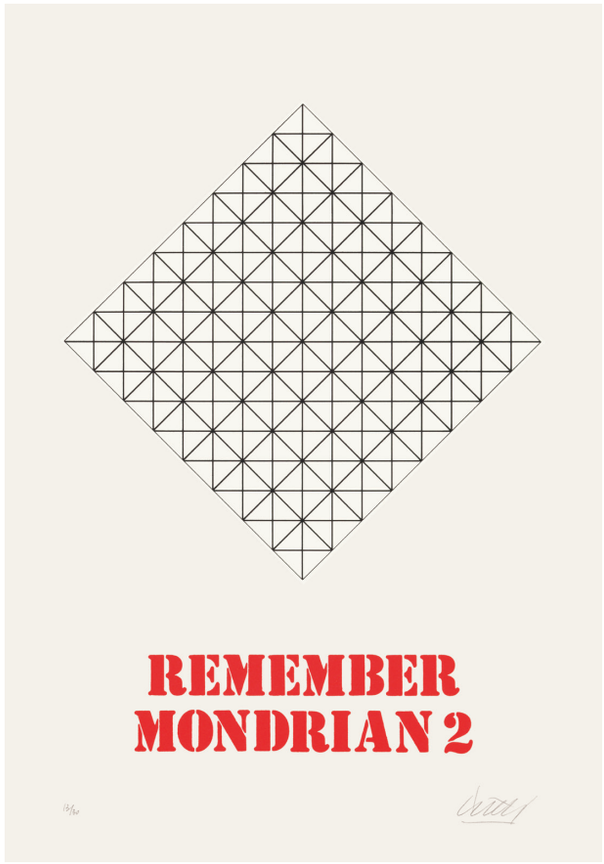
Remember Rodtchenko 3
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Rodtchenko 4
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Rodtchenko 5
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Remember Rodtchenko 6
serigrafija, slijepi tisak, 315 × 205 / 450 × 310 mm
papir Vélin Arches 270 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 13/30, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

—

Remember Mondrian 1
Remember Mondrian 2

—

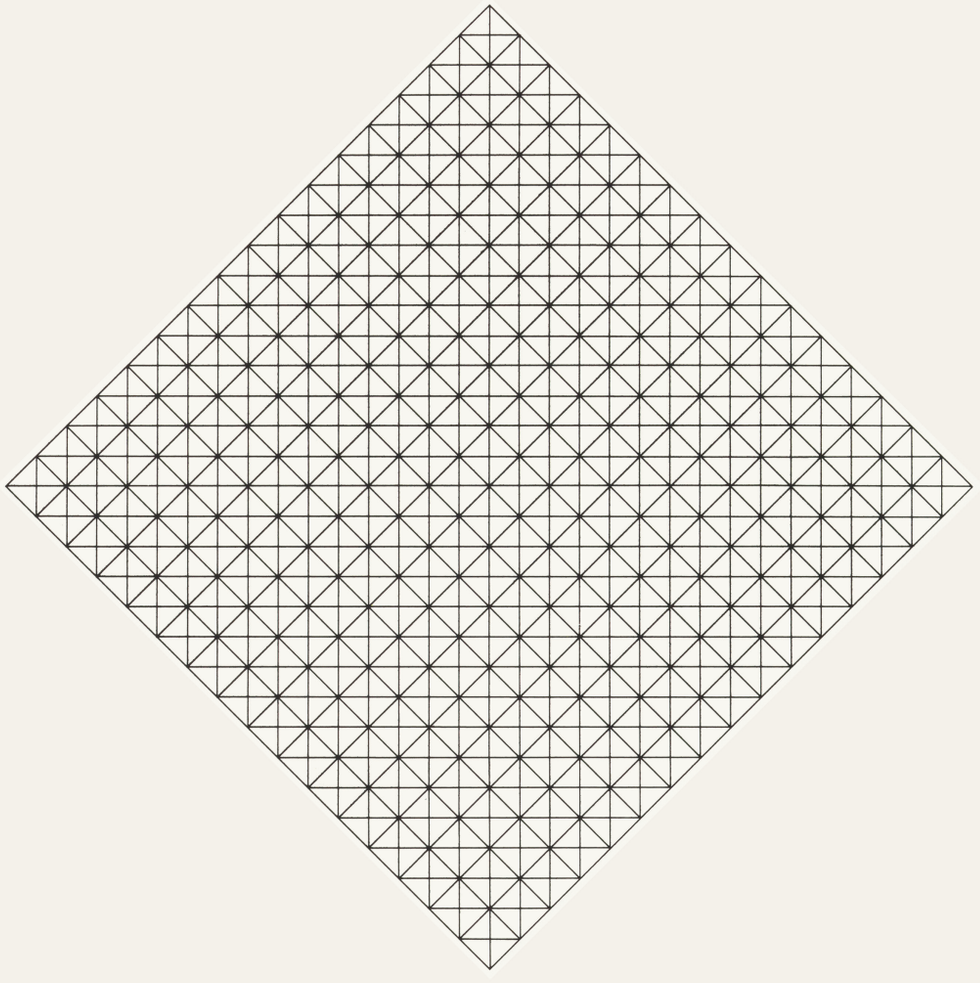
Remember Mondrian 3

—

VII **Remember, 1986.**

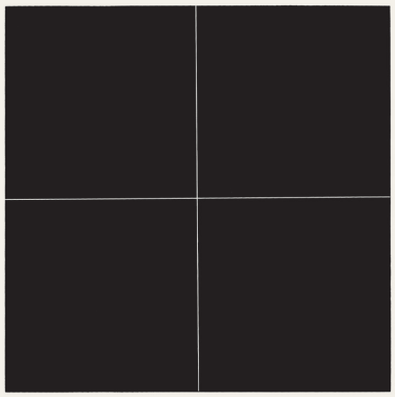
—

grafičke mape

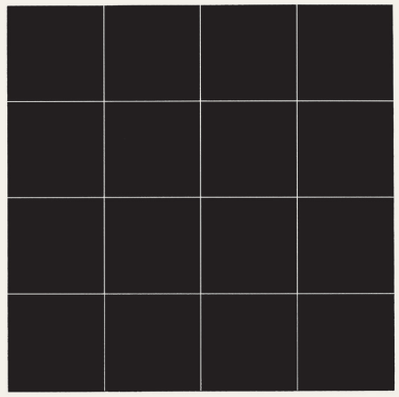
REMEMBER
MONDRIAN 3

13/30

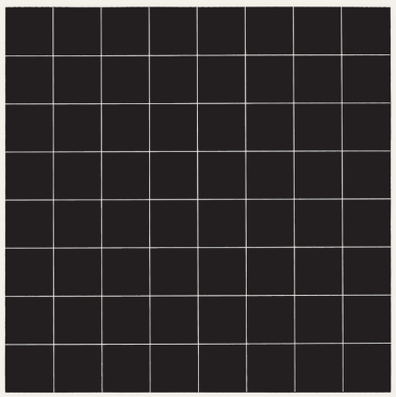
REMEMBER
MALEVITCH 7

13/30

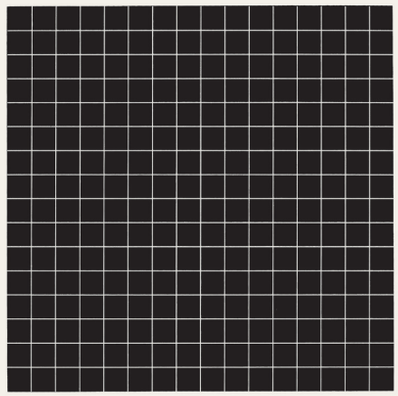
REMEMBER
MALEVITCH 8

13/30

REMEMBER
MALEVITCH 9

13/30

REMEMBER
MALEVITCH 10

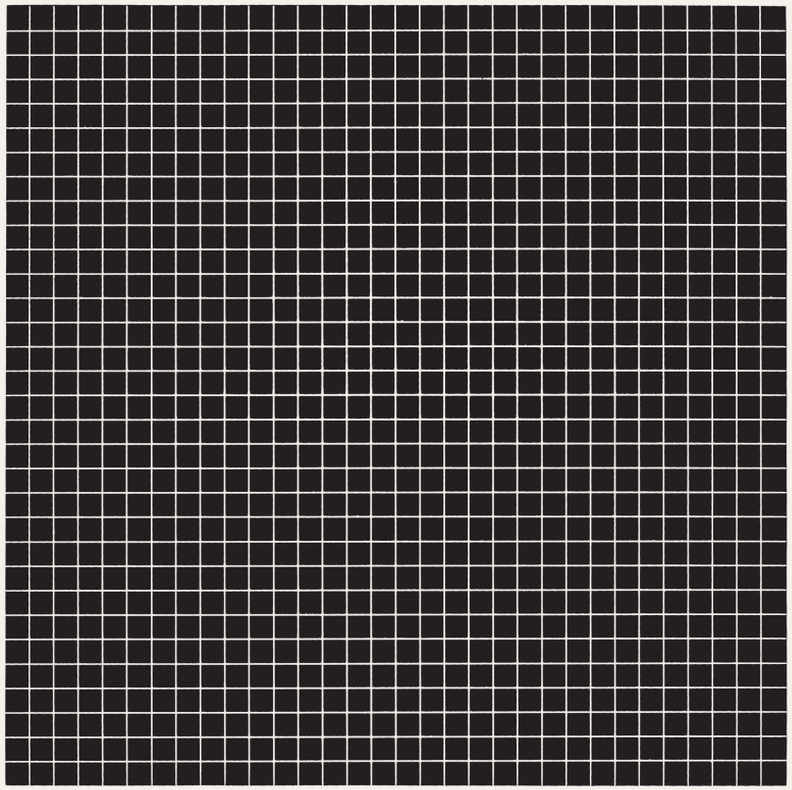
13/30

VII **Remember, 1986.**

grafičke mape

Remember Malévitch 7
Remember Malévitch 9

Remember Malévitch 8
Remember Malévitch 10

REMEMBER
MALEVITCH 11

13/30

—
Remember Malévitch 11

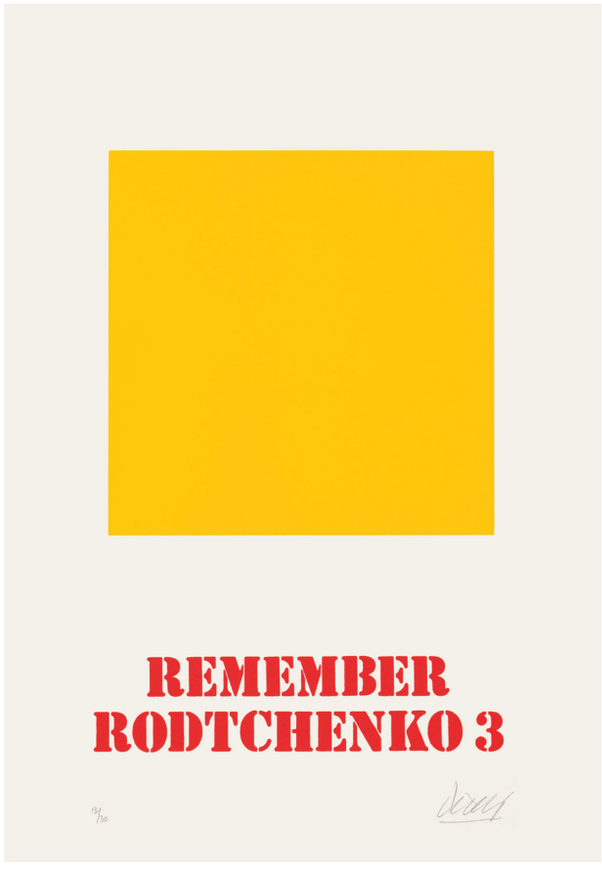
REMEMBER
RODTCHENKO 2

13/30

VII **Remember, 1986.**

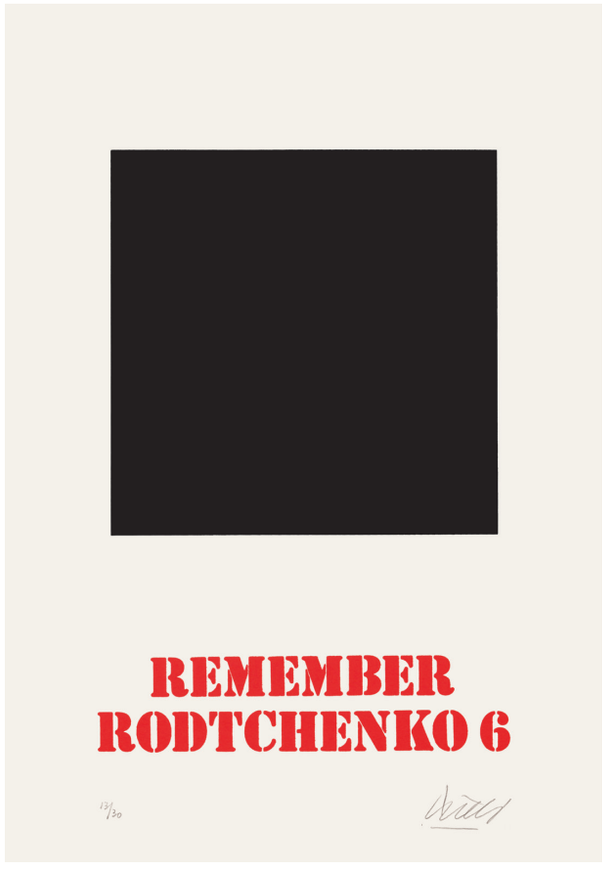
grafičke mape

Remember Rodtchenko 2

Remember Rodtchenko 3
Remember Rodtchenko 5

Remember Rodtchenko 4
Remember Rodtchenko 6

IX /

Grafička mapa
Ivan Picelj
Varijacije
8 serigrafija u boji

naklada:
85 primjeraka
25 primjeraka/platnene mape:
numerirano 1/25–25/25
45 primjeraka 26–70 od svake serigrafije
10 autorskih primjeraka I/X–X/X
5 primjeraka u mapi izvan prodaje
numerirano je H.C. A/E–H.C. E/E za suradnike

broj mape:
I/X

predgovor:
Darko Schneider

tekst:
dvojezično/hrvatski, engleski

tisak serigrafija:
Atelijer Brane Horvata, Zagreb, 1994.

dizajn mape i nadzor tiska:
Ivan Picelj

oblikovanje i izrada mape:
Slavko Hison

nakladnik:
Trident, Zagreb, 1994.

Varijacije
predlošci za grafičke listove
140 × 110 mm (8×)
kolažiranje
na poleđini rukopisno: naslovi grafika
sign.: nema
vlasništvo: Arhiv Ivana Picelja MSU

Varijacije
radna mapa
210 × 300 mm
kolažiranje
naslovi grafika, podaci o ediciji
sign.: nema
vlasništvo: Arhiv Ivana Picelja MSU

—
IX **Varijacije, 1994.**
—
grafičke mape

Varijacija 0011ZC
serigrafija u boji, 600 × 300 / 694 × 497 mm
papir Fabriano Classico 300 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: I/X, d. d.: *Picelj 94.*
sredina d. ispod prikaza suhi žig, znak Trident // Editions // Zagreb
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Varijacija 0012ZC
serigrafija u boji, 600 × 300 / 694 × 497 mm
papir Fabriano Classico 300 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: I/X, d. d.: *Picelj 94.*
sredina d. ispod prikaza suhi žig, znak Trident // Editions // Zagreb
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Varijacija 0013ZC
serigrafija u boji, 600 × 300 / 694 × 497 mm
papir Fabriano Classico 300 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: I/X, d. d.: *Picelj 94.*
sredina d. ispod prikaza suhi žig, znak Trident // Editions // Zagreb
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Varijacija 0014ZC
serigrafija u boji, 600 × 300 / 694 × 497 mm
papir Fabriano Classico 300 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: I/X, d. d.: *Picelj 94.*
sredina d. ispod prikaza suhi žig, znak Trident // Editions // Zagreb
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Varijacija 0015ZC
serigrafija u boji, 600 × 300 / 694 × 497 mm
papir Fabriano Classico 300 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: I/X, d. d.: *Picelj 94.*
sredina d. ispod prikaza suhi žig, znak Trident // Editions // Zagreb
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Varijacija 0016ZC
serigrafija u boji, 600 × 300 / 694 × 497 mm
papir Fabriano Classico 300 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: I/X, d. d.: *Picelj 94.*
sredina d. ispod prikaza suhi žig, znak Trident // Editions // Zagreb
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Varijacija 0017ZC
serigrafija u boji, 600 × 300 / 694 × 497 mm
papir Fabriano Classico 300 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: I/X, d. d.: *Picelj 94.*
sredina d. ispod prikaza suhi žig, znak Trident // Editions // Zagreb
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Varijacija 0018ZC
serigrafija u boji, 600 × 300 / 694 × 497 mm
papir Fabriano Classico 300 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: I/X, d. d.: *Picelj 94.*
sredina d. ispod prikaza suhi žig, znak Trident // Editions // Zagreb
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

—

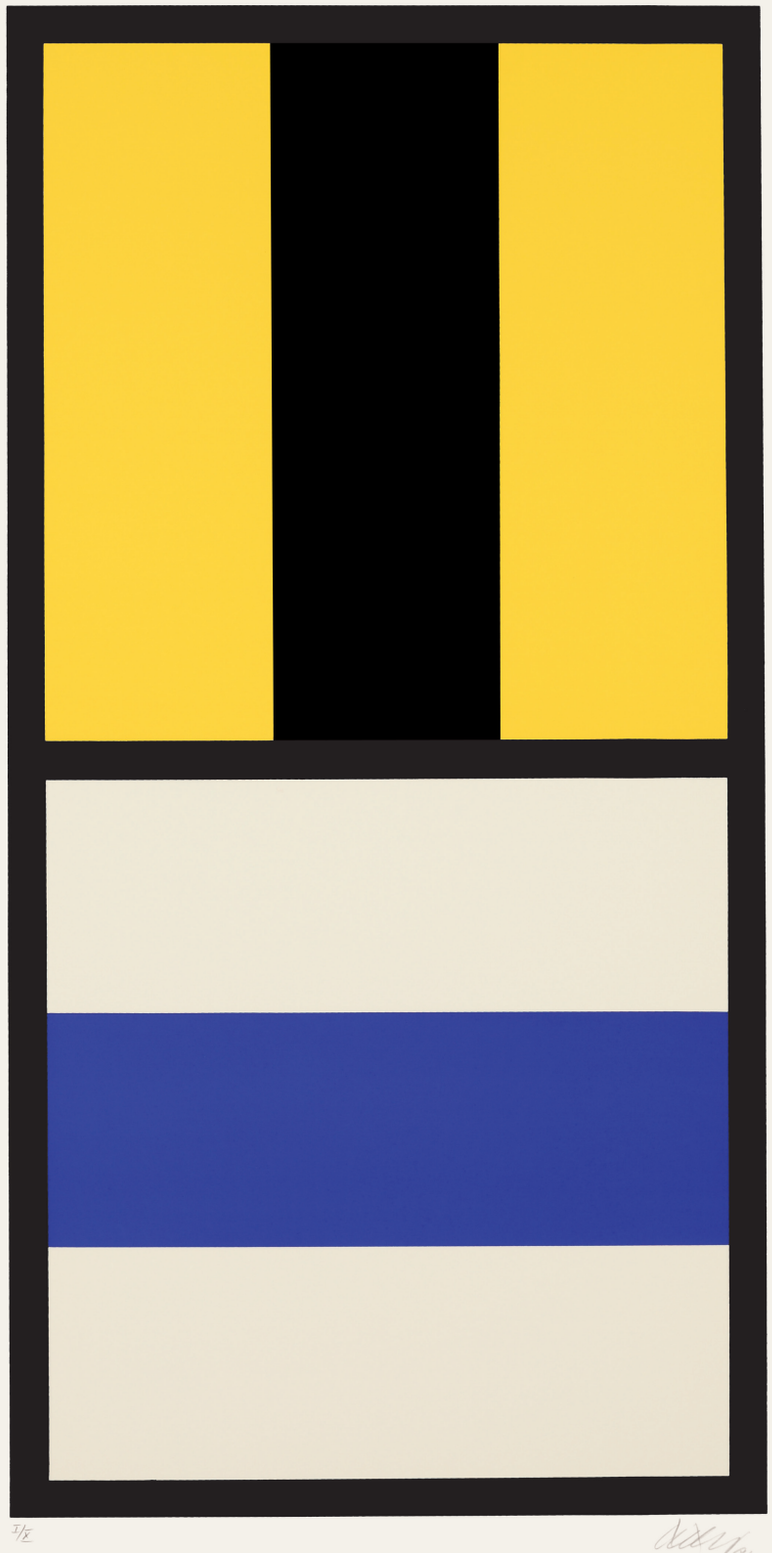
54 Varijacija 0011ZC

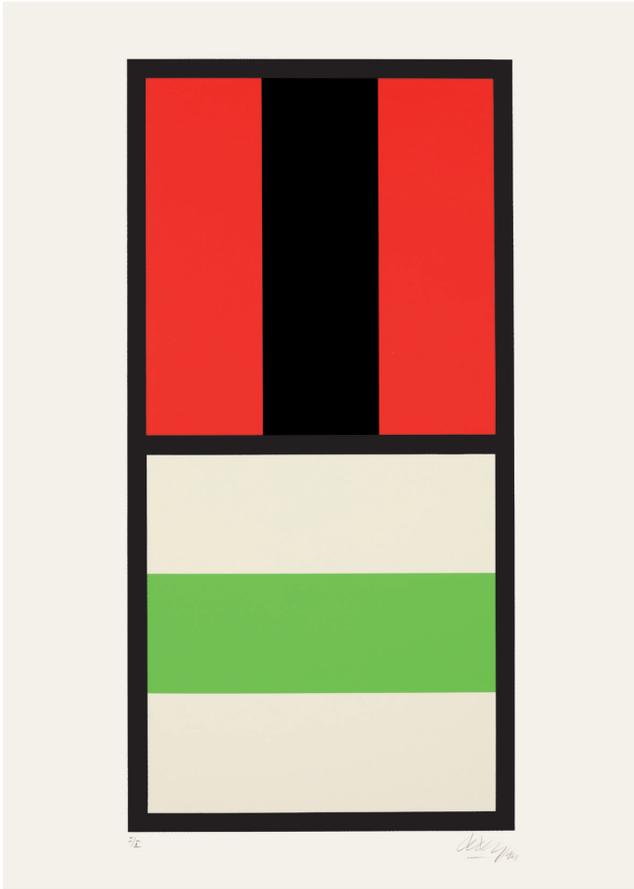
—

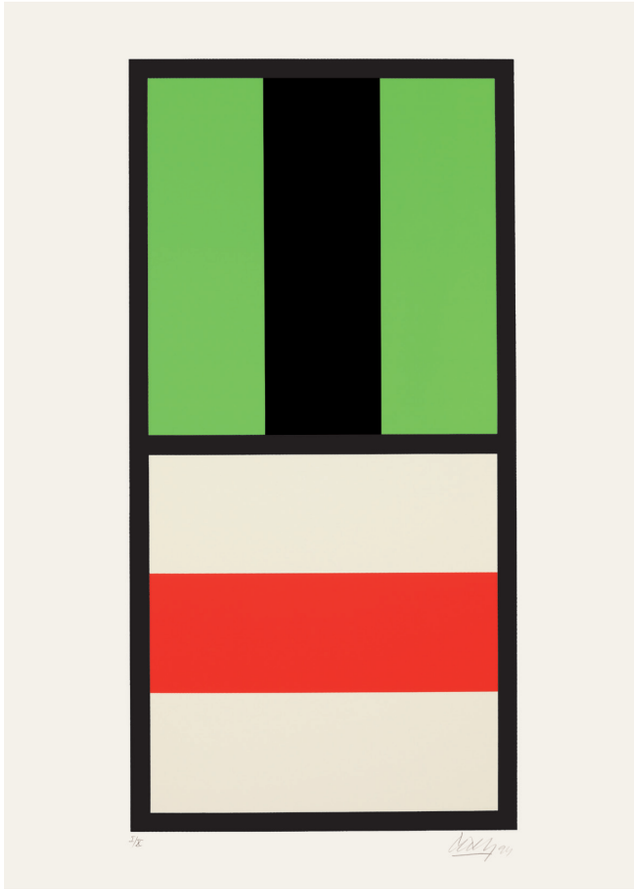
IX **Varijacije, 1994.**

—

grafičke mape

—

Varijacija 0013ZC

—

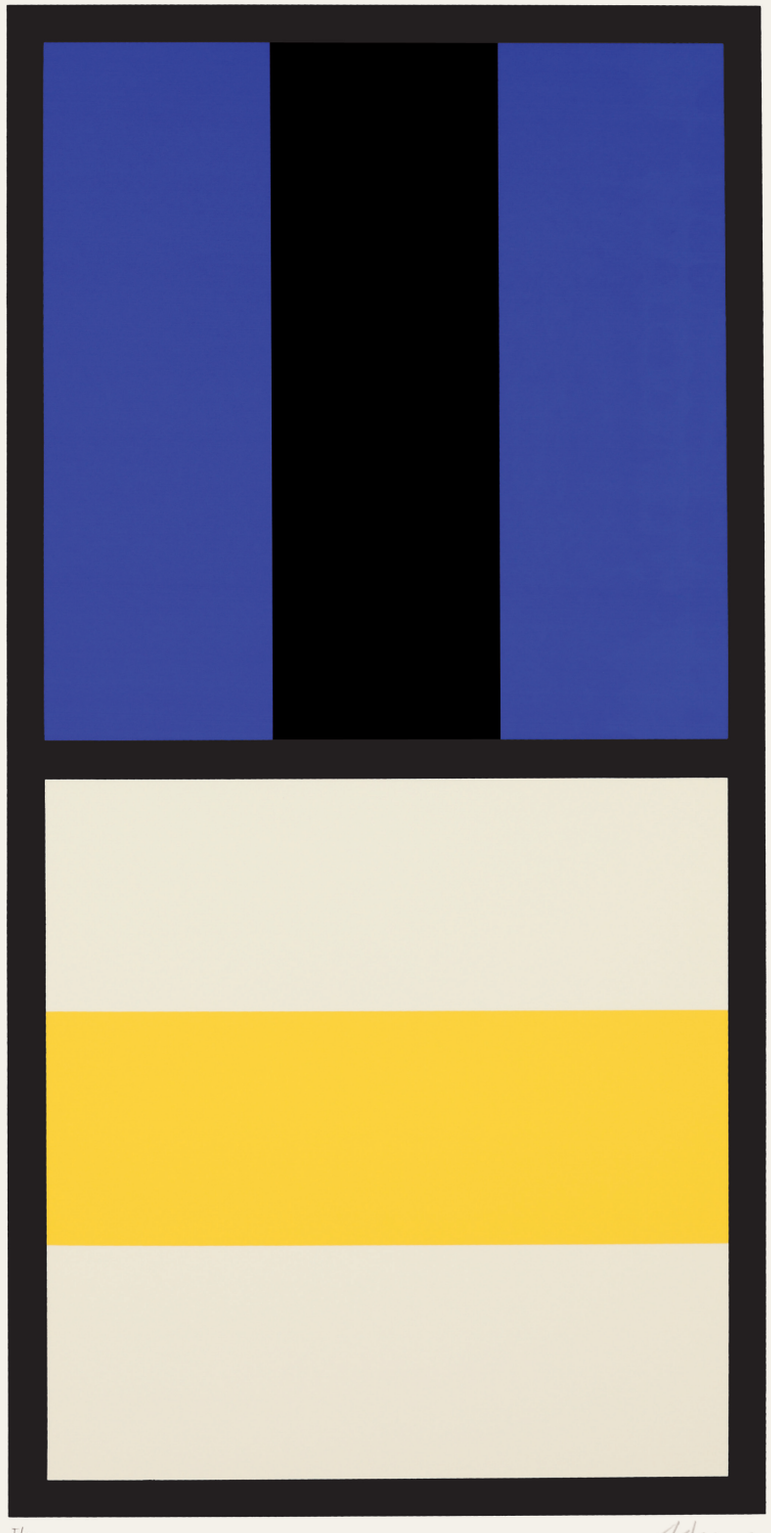
Varijacija 0014ZC

—

IX **Varijacije, 1994.**

—

grafičke mape

I/X

—

Varijacija 0012ZC

X /

Grafička mapa
Ivan Picelj
Varijacije 2002.
7 serigrafija u boji

naklada:
50 primjeraka: 1/50–50/50

broj mape:
24/50

predgovor:
nema

tisak serigrafija:
Atelijer Brane Horvata (Horetzky), Zagreb, 2002.

nadzor tiska:
Ivan Picelj

nakladnik:
Ranko Horetzky

—

X **Varijacije, 2002.**

—

grafičke mape

Varijacija B.G.1-02
serigrafija u boji, 600 × 300 / 650 × 500 mm
papir ArjoWiggins Keaykolour Antique Snow White 300 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 24/50, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 13881

Varijacija R1-02
serigrafija u boji, 600 × 300 / 650 × 500 mm
papir ArjoWiggins Keaykolour Antique Snow White 300 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 24/50, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 13878

Varijacija G.B-02
serigrafija u boji, 600 × 300 / 650 × 500 mm
papir ArjoWiggins Keaykolour Antique Snow White 300 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 24/50, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 13879

Varijacija B.B-02
serigrafija u boji, 600 × 300 / 650 × 500 mm
papir ArjoWiggins Keaykolour Antique Snow White 300 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 24/50, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 13880

Varijacija Y1-02
serigrafija u boji, 600 × 300 / 650 × 500 mm
papir ArjoWiggins Keaykolour Antique Snow White 300 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 24/50, d. d.: *Picelj*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 13877

Varijacija B.B.1-02
serigrafija u boji, 600 × 300 / 650 × 500 mm
papir ArjoWiggins Keaykolour Antique Snow White 300 g/m²
sign.olovkom: d. l. ispod prikaza 24/50, d. d. ispod prikaza: *Picelj*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 13875

Varijacija B.B.3-02
serigrafija u boji, 600 × 300 / 650 × 500 mm
papir ArjoWiggins Keaykolour Antique Snow White 300 g/m²
sign.olovkom: d. l. ispod prikaza 24/50, d. d. ispod prikaza: *Picelj*
vlasništvo: HAZU Kabinet grafike
inv. br. 13876

—

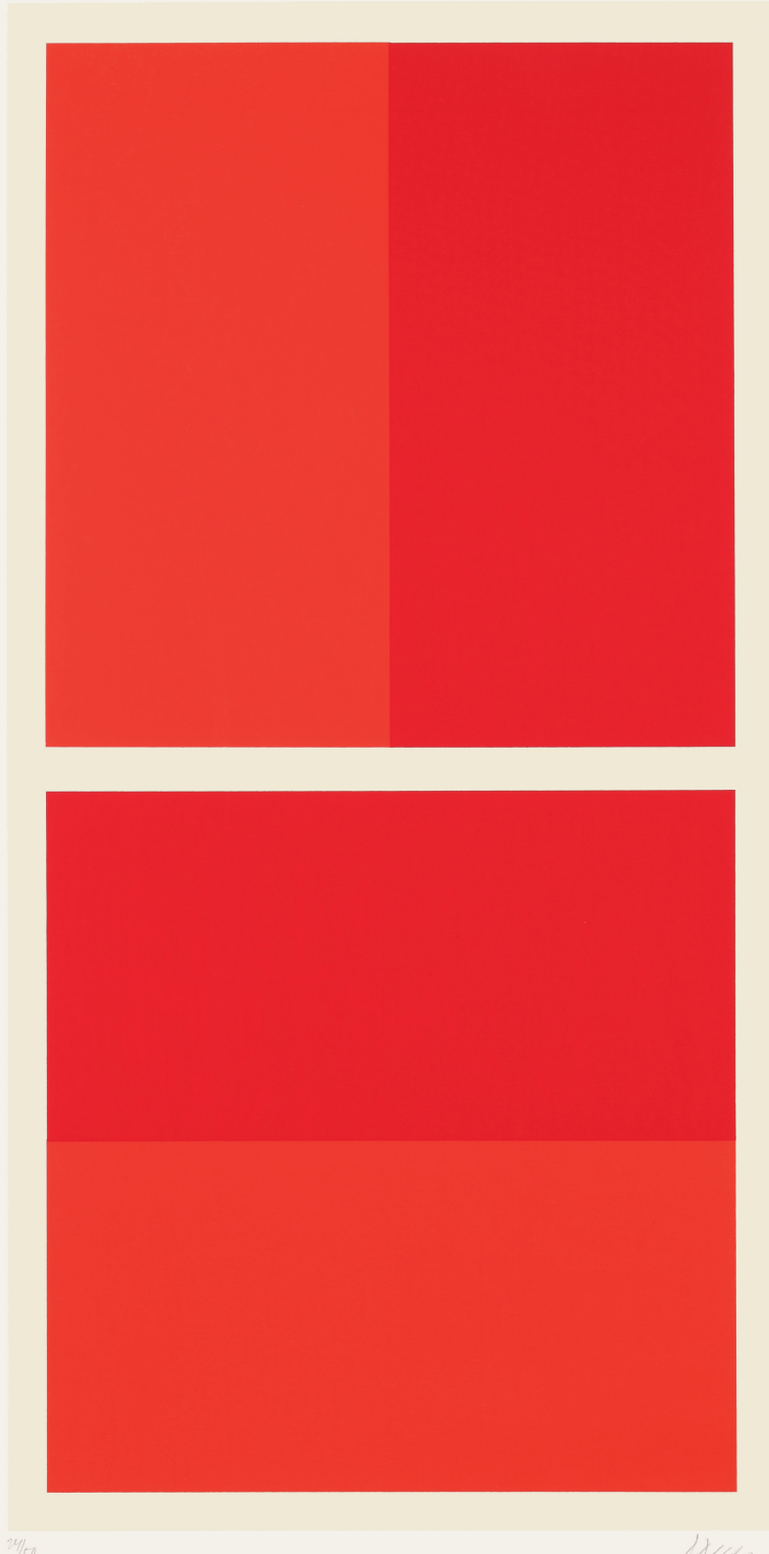
60 Varijacija R1-02

—

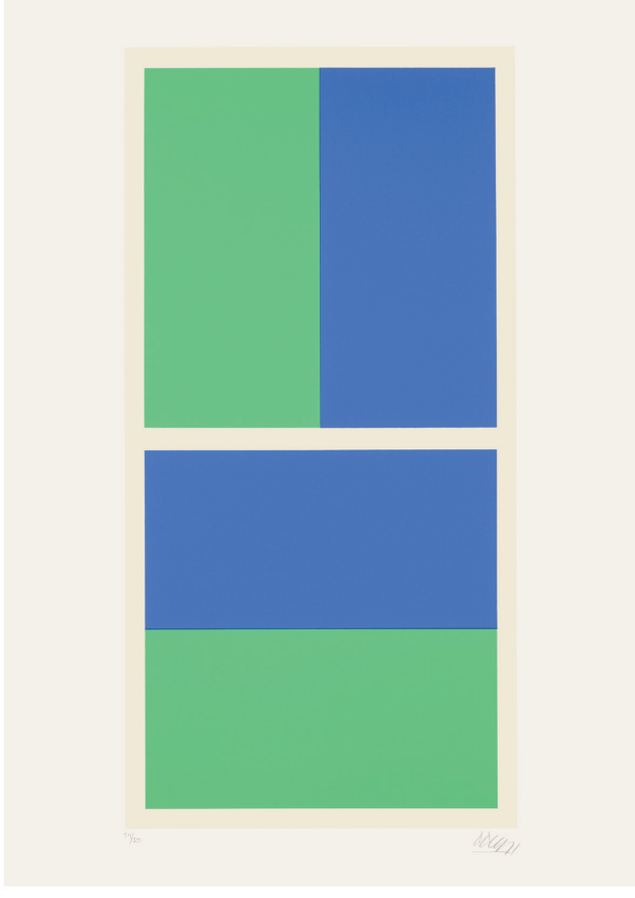
X **Varijacije, 2002.**

—

grafičke mape

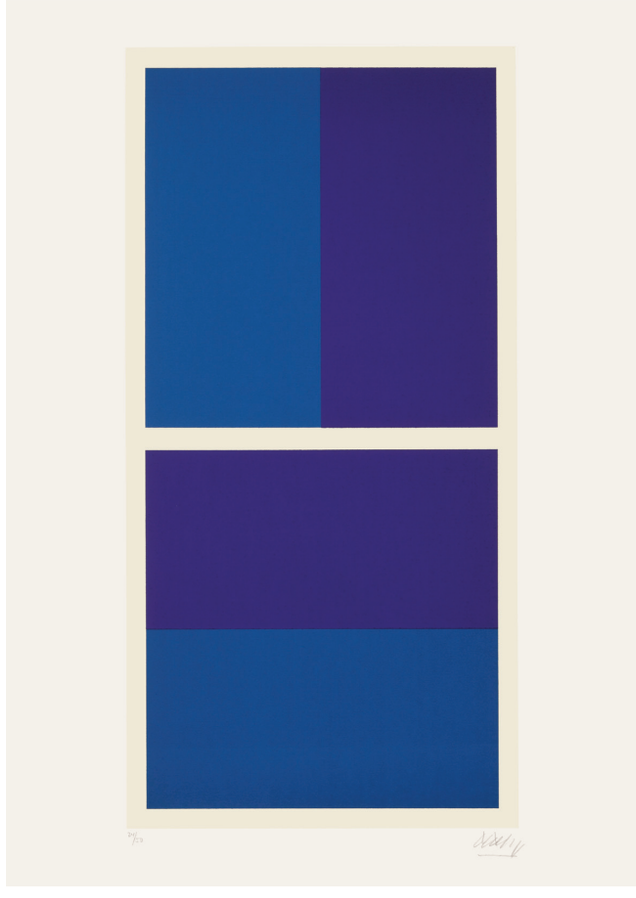

24/50

—

Varijacija G.B-02

—

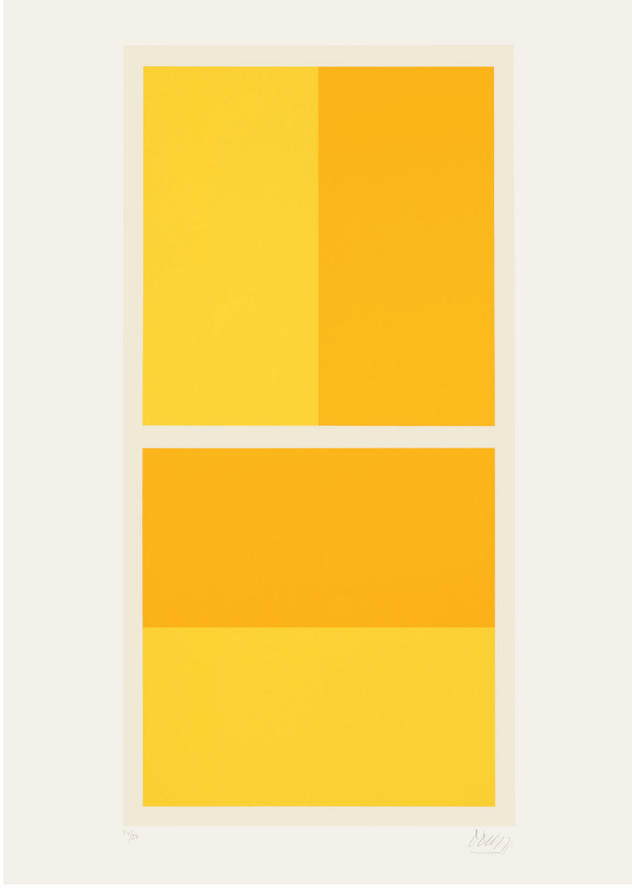
Varijacija B.B-02

—

X **Varijacije, 2002.**

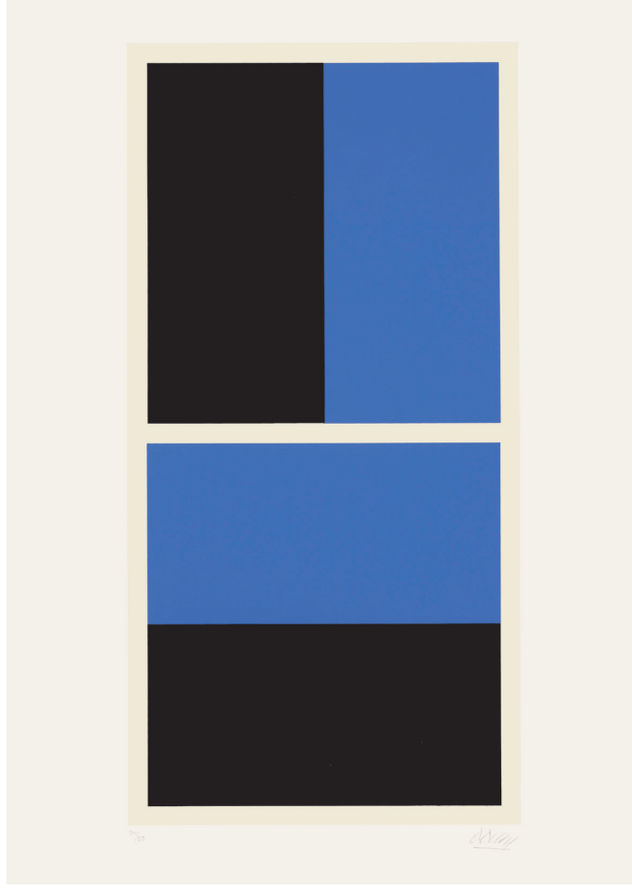
—

grafičke mape

—

Varijacija Y1-02

—

Varijacija B.B.1-02

XI /

Grafička mapa
Ulmske varijacije
8 serigrafija u boji

naklada:
40 primjeraka: 1/40–40/40, I/I za pisca predgovora

broj mape:
9/40

predgovor:
Brane Kovič

tekst:
dvojezično/slovenski, engleski

tisak serigrafija:
Atelje za sitotisak MGLC, Ljubljana 2006.

dizajn mape i nadzor tiska:
Ivan Picelj

nakladnik:
MGLC, Ljubljana, 2006.

—

XI **Ulmske varijacije, 2006.**

—

grafičke mape

Ulmske varijacije/1
serigrafija u boji, 400 × 400 / 500 × 500 mm
Radeče papir od čistoga pamuka 320 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 9/40, d. d.: *Picelj 06*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Ulmske varijacije/2
serigrafija u boji, 400 × 400 / 500 × 500 mm
Radeče papir od čistoga pamuka 320 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 9/40, d. d.: *Picelj 06*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Ulmske varijacije/3
serigrafija u boji, 400 × 400 / 500 × 500 mm
Radeče papir od čistoga pamuka 320 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 9/40, d. d.: *Picelj 06*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Ulmske varijacije/4
serigrafija u boji, 400 × 400 / 500 × 500 mm
Radeče papir od čistoga pamuka 320 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 9/40, d. d.: *Picelj 06*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Ulmske varijacije/5
serigrafija u boji, 400 × 400 / 500 × 500 mm
Radeče papir od čistoga pamuka 320 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 9/40, d. d.: *Picelj 06*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Ulmske varijacije/6
serigrafija u boji, 400 × 400 / 500 × 500 mm
Radeče papir od čistoga pamuka 320 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 9/40, d. d.: *Picelj 06*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

Ulmske varijacije/7
serigrafija u boji, 400 × 400 / 500 × 500 mm
Radeče papir od čistoga pamuka 320 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 9/40, d. d.: *Picelj 06*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

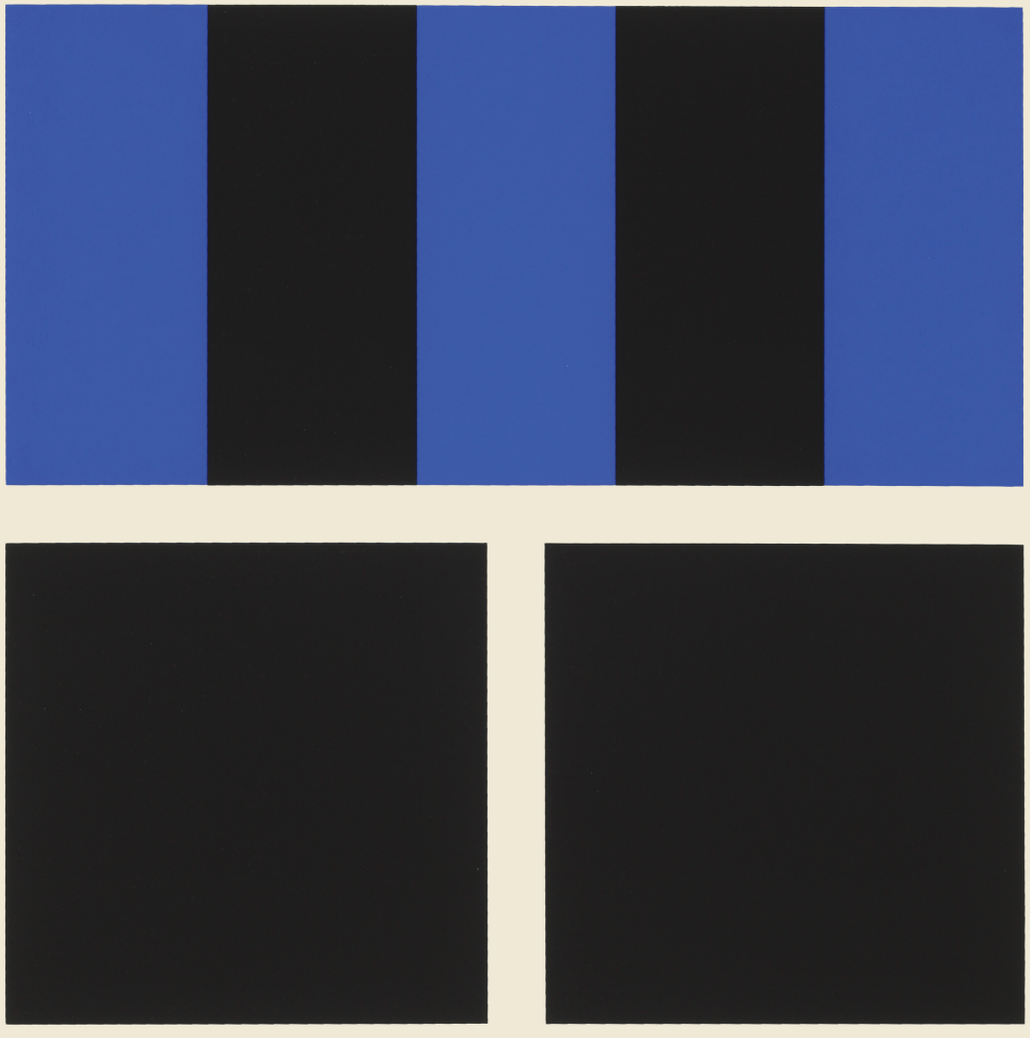
Ulmske varijacije/8
serigrafija u boji, 400 × 400 / 500 × 500 mm
Radeče papir od čistoga pamuka 320 g/m²
sign.: ispod otiska olovkom, d. l.: 9/40, d. d.: *Picelj 06*
vlasništvo: Anja Picelj-Kosak

—

XI **Ulmske varijacije, 2006.**

—

grafičke mape

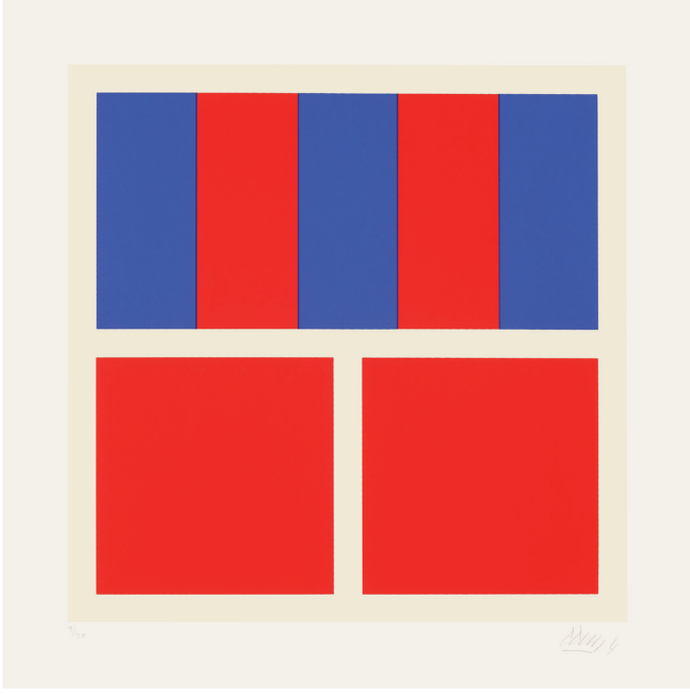
9/40

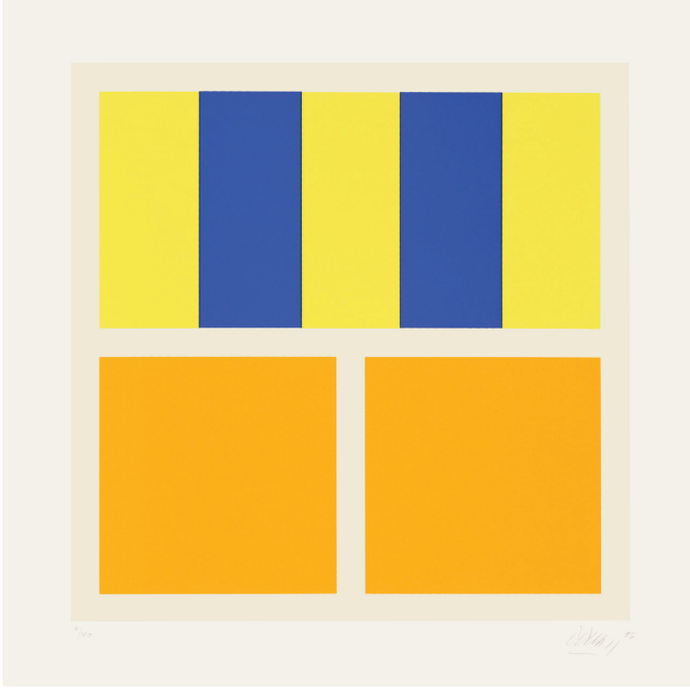
—

XI **Ulmske varijacije, 2006.**

—

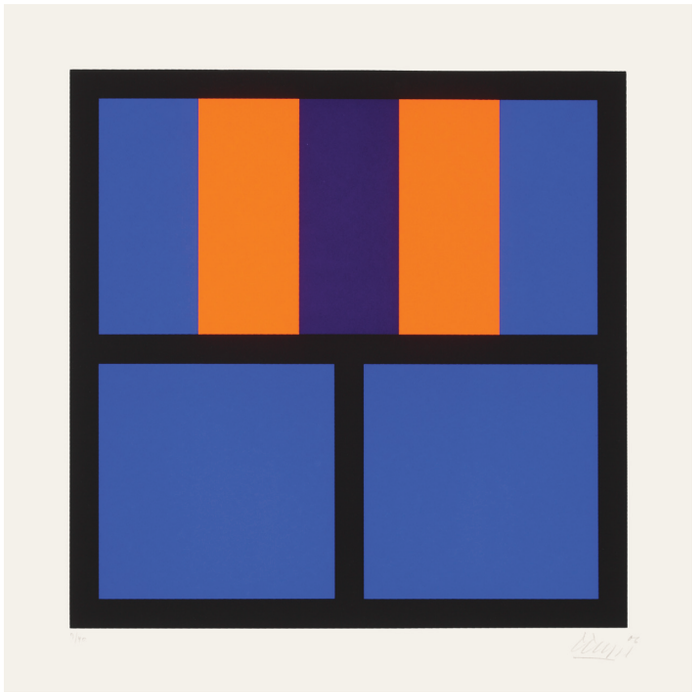
grafičke mape

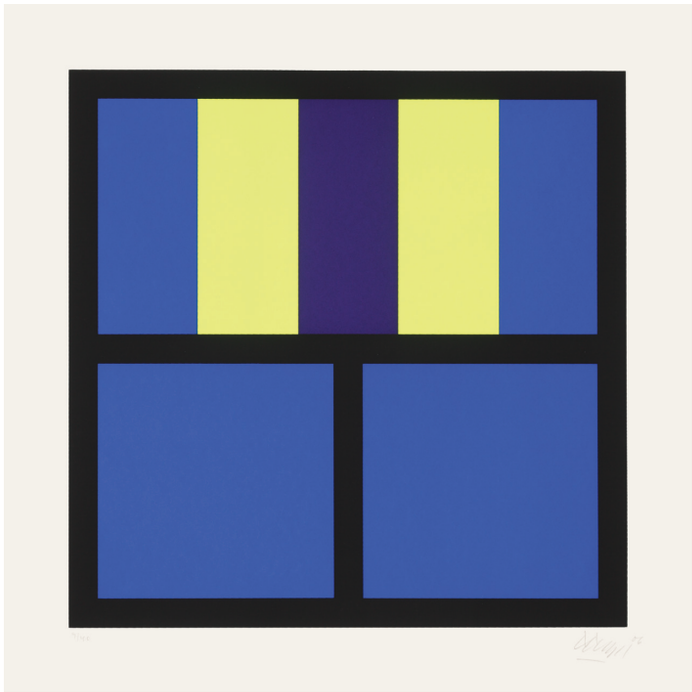

—

Ulmske varijacije/1
Ulmske varijacije/2

—

Ulmske varijacije/5
Ulmske varijacije/8

biografija

Ivan Picelj, slikar, kipar, grafičar, crtač, grafički dizajner, rođen u Okučanima 28. srpnja 1924., umro je u Zagrebu 22. veljače 2011. godine.

Studirao je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu od 1943. do 1946. godine. Prekida studij i radi kao samostalni umjetnik. Od 1949. surađuje s Vjenceslavom Richterom, Aleksandrom Srnecom, Zvonimirom Radićem na projektiranju i realizaciji paviljona FNRJ na velesajmovima u Stocholmu, Beču, Chicagu…

S grupom istaknutih umjetnika i arhitekata 1951. godine osniva grupu *Exat 51* (*Eksperimentalni atelijer*) koja se zalaže za slobodu umjetničkoga izražavanja i sintezu svih umjetnosti. Prvu izložbu s Rašicom i Srnecom organizira 1952. godine u svome stanu u Gajevoj ulici u Zagrebu, a potom sudjeluju na *VII Salon des Réalités Nouvelles* u Parizu. Godine 1953. Grupa izlaže u Društvu arhitekata Hrvatske, a potom s Kristlom, Rašicom i Srnecom u Galeriji grafičkog kolektiva u Beogradu, gdje nastavljaju promociju apstraktne umjetnosti u bivšoj Jugoslaviji.

Godine 1955. Picelj sudjeluje u organizaciji prve izložbe industrijskog dizajna u Zagrebu, a godinu dana nakon toga bio je i jedan od osnivača Studija za industrijsko oblikovanje (SIO).

U Parizu 1959. godine započinje dugogodišnju suradnju s istaknutom galeristicom Denise René koja promovira op-art i kinetičku umjetnost — organizira mu izložbe i izdaje grafičke mape.

Jedan od idejnih začetnika međunarodnog pokreta *Nove tendencije* (1961.–1973. g) i aktivni promicatelj njegova djelovanja. Gradio je objekte, organizirao izložbe, dizajnirao plakate, kataloge i publikaciju *bit international.* Tijekom 1962. i 1964. godine u vlastitom izdanju objavljuje sedam brojeva časopisa *«a»* i osobni manifest pod nazivom *Za aktivnu umjetnost.*

Serigrafijom se bavio kontinuirano punih pola stoljeća: od 1957. kada izlazi njegova prva grafička mapa u izdanju *Kulture,* do 2010. kada za mapu *Izabrani autori 5. hrvatskog trijenala grafike* u izdanju Kabineta grafike objavljuje zadnji grafički list.

Jedan je od istaknutih predstavnika *zagrebačke serigrafije* koja je pod okriljem Brane Horvata stasala u Zagrebu početkom sedamdesetih i razvila se do europskih razmjera.

Tijekom radnoga vijeka tiskao je 11 grafičkih mapa i serija u izdanjima poznatih nakladnika (Denise René, Brano Horvat, Eurografika Bergam, MGLC, Ljubljana). Picelj je dizajnirao i brojne plakate realizirane tehnikom serigrafije, za zagrebačke kulturne institucije (Galeriju suvremene umjetnosti — danas Muzej suvremene umjetnosti, Kabinet grafike JAZU — danas HAZU. Muzej za umjetnost i obrt, Muzejski prostor na Jezuitskom trgu — danas Klovićevi dvori, Dramsko kazalište Gavella) i brojne publikacije u nakladi Grafičkog zavoda Hrvatske, Matice hrvatske, Mladosti, nakladničke kuće Znanje, ali i knjige u vlastitoj nakladi. Oblikovao je logotipe, grafički uređivao časopise i revije.

Izlagao je na brojnim skupnim izložbama širom Europe i Amerike. Uvršten je u Hazanova izdanja: *Dictionnaire de la peinture abstraite,* Michela Seuphora, Pariz, 1957. godine i *Dictionnaire De l'art moderne et Contemporain,* grupe autora, Pariz, 1993. godine. Njegovi radovi čuvaju se u važnim hrvatskim i svjetski poznatim muzejima, galerijama i zbirkama.

—
fotoportret: Damir Jančin

nagrade

1949.

— Prva nagrada i realizacija na natječaju
za paviljon FNRJ na Velesajmu u Stockholmu
s Vjenceslavom Richterom i Aleksandrom Srnecom

— Prva nagrada i realizacija na natječaju
za paviljon FNRJ na Velesajmu u Beču
s Vjenceslavom Richterom i Aleksandrom Srnecom

1950.

— Prva nagrada i realizacija na natječaju
za deset štandova FNRJ na Velesajmu u Chicagu
sa Zvonimirom Radićem

— Prva nagrada i realizacija na natječaju
za paviljon FNRJ na Velesajmu u Stockholmu
s Vjenceslavom Richterom i Aleksandrom Srnecom

— Prva nagrada na natječaju
za paviljon FNRJ na Velesajmu u Parizu
sa Zvonimirom Radićem, Vjenceslavom Richterom i
Aleksandrom Srnecom (projekt nije izveden)

1955.

— Nagrada za opremu knjige
Zdenka Strižića *Svjetla i sjene* na
1. zagrebačkom trijenalu primijenjene umjetnosti u Zagrebu

1957.

— Srebrna medalja Grupi SIO
(Studio za industrijsko oblikovanje)
za stambeni ambijent na XI. trijenalu u Milanu

1958.

— Nagrada za opremu knjige
Zvonimira Goloba i Irene Vrkljan *Ptica u oku sunca*
na Sajmu knjiga u Beogradu

1962.

— Nagrada na izložbi *Vizualne komunikacije* u Zagrebu

— Posebna nagrada za opremu knjige
Željka Gruma *Ivan Meštrović*
na Sajmu knjiga u Beogradu

— Otkupna nagrada Moderne galerije — Ljubljana
na 2. zagrebačkoj izložbi jugoslavenske grafike

1963.

— Nagrada natječaja *Za slobodu Španjolske,*
Societa di Cultura u Genovi

— Nagrada grada Zagreba

1964.

— Zlatna medalja i pohvala
na 1. bijenalu industrijskog oblikovanja — Ljubljana
— Prva nagrada na natječaju
za zaštitni znak IPR — Zagreb
— Otkupna nagrada Moderne galerije — Ljubljana
na 3. zagrebačkoj izložbi jugoslavenske grafike

1966.

— Otkupna nagrada Moderne galerije — Ljubljana
na 4. zagrebačkoj izložbi jugoslavenske grafike

1968.

— Premija Fonda Moša Pijade — Beograd
na 5. zagrebačkoj izložbi jugoslavenske grafike

1969.

— Otkupna nagrada
na 8. mednarodnom grafičnom bijenalu u Ljubljani

1970.

— Otkupna nagrada Muzeja savremene umetnosti — Beograd
na 6. zagrebačkoj izložbi jugoslavenske grafike

1971.

— Godišnja Nagrada *Vladimir Nazor*
za primijenjenu umjetnost

1972.

— Otkupna nagrada Republičkog fonda
za unapređivanje kulturnih djelatnosti
SR Bosne i Hercegovine – Sarajevo
na 7. zagrebačkoj izložbi jugoslavenske grafike

1973.

— Zlatna medalja za seriju plakata
Galerije suvremene umjetnosti
na I. premio internazionale Manifesto d'Arte u Vareseu

1974.

— Otkupna nagrada Fonda za unapređivanje
kulturnih djelatnosti općine Split
na 1. bijenalu suvremene hrvatske grafike u Splitu
— Otkupna nagrada
Galerije savremene likovne umetnosti — Novi Sad
na 8. zagrebačkoj izložbi jugoslavenske grafike

1978.

— Srebrna plaketa s diplomom
Saveza udruženja likovnih umetnika Jugoslavije — Beograd
na 10. zagrebačkoj izložbi jugoslavenske grafike

1979.

— Treća jednakovrijedna nagrada
za simbol XIV. zimskih olimpijskih igara u Sarajevu
— Otkupna nagrada
na 13. mednarodnom biennalu grafike – Ljubljana

1981.

— Treća nagrada
na 2. Biennale der europaischen Grafik u Baden-Badenu
— Vjesnikova nagrada *Josip Račić*
— Francusko Odličje časnika Reda umjetnosti i književnosti

1982.

— Nagrada žirija
na Norwegian International Print Biennale,
Fredrikstad — Norveška

1986.

— Premija Jugoslavenske akademija
znanosti i umjetnosti – Zagreb
na 14. zagrebačkoj izložbi jugoslavenske grafike

1992.

— Posebno priznanje žirija *Ex tempora*
članovima grupe Exat 51
na 17. zagrebačkoj izložbi grafike
(Ivan Picelj, Vjenceslav Richter, Aleksandar Srnec)

1993.

— Premija Hrvatske akademije
znanosti i umjetnosti — Zagreb
na 14. zagrebačkoj izložbi crteža

1994.

— Nagrada za životno djelo *Vladimir Nazor,*
za likovne umjetnosti

2001.

— Nagrada za životno djelo
Hrvatskog dizajnerskog društva

2006.

— Nagrada za životno djelo
Hrvatskog društva likovnih umjetnika — Zagreb

2011.

— Odličje Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića
za osobite zasluge u kulturi i izniman doprinos
razvoju hrvatskoga likovnog stvaralaštva.

samostalne izložbe

1952.

— Zagreb, Piceljev stan, Gajeva 2b:
Picelj, Rašica, Srnec — Exat ‘51

1953.

— Zagreb, Dvorana Društva arhitekata Hrvatske:
Kristl, Picelj, Rašica, Srnec
— Beograd, Galerija Grafičkog kolektiva:
Kristl, Picelj, Rašica, Srnec

1956.

— Beograd, Salon ULUS-a: Picelj — Srnec

1959.

— Pariz, Galerie Denise René: Bakić, Picelj, Srnec/
peintures — sculptures

1960.

— London, Drian Galleries: Bakić — Picelj — Srnec

1961.

— London, Drian Galleries: Bakić, Picelj, Srnec/
reliefs, paintings, drawings, prints

1962.

— Zagreb, Muzej za umjetnost i obrt:
Ivan Picelj/slike, reljefi, plakati, grafička oprema

1965.

— Zagreb, Kabinet grafike JAZU:
Ivan Picelj/plakati i oprema knjige
— Ljubljana, Mala galerija: Ivan Picelj/plakati
— New York, Howard Wise Gallery: Površine by Ivan Picelj

1966.

— Zagreb, Gradska galerija suvremene umjetnosti: Ivan Picelj

1967.

— Beograd, Galerija Doma omladine: Ivan Picelj/serigrafije

1969.

— Venecija, Galleria del Cavallino: Picelj
— Padova, Galleria Adelphi: Picelj
— Zagreb, Klub omladine *Josip Kulušić:*
Ivan Picelj/jazz i umjetnost

1970.

— Beograd, Salon Muzeja savremene umetnosti: Ivan Picelj/plakati
— Chicago, Jacques Baruch Gallery: Ivan Picelj
— Split, Galerija umjetnina: Ivan Picelj/grafike

1971.

— Rotterdam,
Prentenkabinet Museum Boymans van Beuningen:
3 grafici uit Jougoslavie — Dobrović, Picelj, Šutej

1972.

— Haarlem, Frans Halsmuseum: Dobrović, Picelj, Šutej
— Pariz, Galerie Denise René:
Picelj/reliefs, oeuvres, graphiques, cyclophoria

1973.

— Rapperswil, Galerie 58: Visuelle perzeptionen
— Ljubljana, Mala galerija: Ivan Picelj
— Chicago, Jacques Baruch Gallery:
Picelj at Jacques Baruch Gallery — Surfaces, solids, colors

1974.

— Bergamo, Galleria Method:
Ivan Picelj/Géométrie élémentaire — Soft & Hard
— Beograd, Galerija Srećna nova umetnost:
Ivan Picelj/Elementarna geometrija

1975.

— Beograd, Galerija Grafičkog kolektiva:
Ivan Picelj/grafički multipli

1977.

— Chicago, Jaques Baruch Gallery:
Juraj Dobrović, Danuta Lewandowska, Ivan Picelj, Sherri Smith —
Constructivism: Constructions, paintings, prints, reliefs, tapestries

1978.

— Dubrovnik, Galerija Sebastijan: Ivan Picelj/Objekti i grafike

1979.

— Osijek, Galerija Zodijak: Ivan Picelj

1980.

— Ljubljana, Mala galerija: Ivan Picelj/razstava risb in grafik

1982.

— Pariz, Galerie Denise René: Ombre, nombre
— Rijeka, Galerija Jadroagent: Ivan Picelj/grafike

1983.

— Dubrovnik, Galerija Međunarodnog
slavističkog centra SR Hrvatske: Picelj/grafike
— Varaždin, Galerija Sebastijan: Ivan Picelj/grafike

1985.

— East Lansing, Kresge Art Museum, Michigan State University:
Sculptures, paintings, prints

1986.

— Pariz, Galerie Denise René: Remember
— Zagreb, Umjetnički paviljon: Grafički dizajn 1946.–1986.
retrospektiva u sklopu 21. zagrebačkog salona
— Ljubljana, Likovno razstavišče Rihard Jakopič:
Grafično oblikovanje 1946.–1986.

1989.

— Ljubljana, Galerija Feniks: Ivan Picelj/grafike

1992.

— Augsburg, Büro Ay:
Visuelle Kommunikation, Variationen, Zeichnungen

1993.

— Zagreb, Galerija Beck:
Picelj, Richter, Srnec/recentni grafički listovi

1994.

— Zagreb, Galerija Studio D: Ivan Picelj/Varijacije — grafike
— Čakovec, Galerija arhGall: Varijacije i Connexion — grafike
— Zagreb, Galerija Beck: Ivan Picelj/Augsburške i zagrebačke varijacije

1997.

— Zagreb, Kabinet grafike HAZU: Ivan Picelj/Varijacije — crteži

1998.

— Novigrad, Galerija Rigo: Ivan Picelj/crteži i grafike

1999.

— Zagreb, Muzej suvremene umjetnosti: Sjećanje na Exat 51

2000.

— Ulm, Galerie Cuenca:
Ivan Picelj — Variationen/Zeichnungen und Grafiken

2001.

— Zagreb, Muzej suvremene umjetnosti: 3 reljefa Ivana Picelja
— Milano, Galleria Starter: Op posizione croata: Ivan Picelj — Julije Knifer
— Pariz, Galerie Denise René: Oeuvres sur papier, 50 années de création

2002.

— Zagreb, Galerija Beck: Hommage à Božo Beck (s Getuliom Alvianijem)

2003.

— Panitzsch bei Leipzig, Kunstverein Panitzsch:
Ivan Picelj, Das grafische Werk, Eine Retrospektive
— Ljubljana, Mednarodni grafični likovni center:
Ivan Picelj — Grafični opus 1957.–2003.

2004.

— Rovinj, Zavičajni muzej grada Rovinja:
Ivan Picelj/Grafički opus 1954.–2004.
— Novalja, Galerija Kunkera: Ivan Picelj/Remember

2005.

— Zagreb, Klovićevi dvori:
Ivan Picelj/Kristal i ploha — 1951.–2005.
— Zagreb, Klovićevi dvori:
Ivan Picelj i Muzejski prostor — Connexion 1983.–1999.

2006.

— Novigrad, Galerija Rigo: Ivan Picelj/objekti
— Brseč, Galerija Eugen K.: Ivan Picelj
— Ljubljana, Cankarjev dom: Ivan Picelj/Kristal i ploha

2007.

— Pariz, Galerie Denise René: Ivan Picelj

2010.

— Zagreb, Galerija Nova: Iveković / Maljković / Picelj

2012.

— Pariz, Galerie Denise René: Ivan Picelj

grafičke mape i serije 1957. – 2006.

I /

Grafička mapa:
serija Jugoslavenska grafika
Picelj
8 serigrafija u boji

naklada:
200 primjeraka, 1/200–200/200
10 primjeraka, I/X–X/X
2 primjerka, označena: A, B.

predgovor: Radoslav Putar (izdavač odbio objaviti)
tisak serigrafija: Atelijer Z. Melnjak/M. Mader, Zagreb
nadzor tiska: Ivan Picelj
nakladnik: Kultura, Zagreb, 1957.

II /

Grafička mapa
Ivan Picelj
Oeuvre programmée No 1
12 serigrafija

naklada:
60 primjeraka, 1/50–50/50
10 primjeraka svake serigrafije 51/60–60/60

predgovor: Gillo Dorfles
tekst: francuski
tisak serigrafija: Atelijer Brane Horvata, Zagreb
dizajn mape i nadzor tiska: Ivan Picelj
nakladnik: Galerie Denise René, Pariz, 1966.

III /

Grafička mapa
Ivan Picelj
Cyclophoria
8 serigrafija u boji

naklada:
125 primjeraka, 1/125–125/125
75 primjeraka svake serigrafije: 126/200–200/200
10 autorskih primjeraka, I/X–X/X

predgovor: Abraham A. Moles
tekst: francuski
tisak serigrafija: Atelijer Arcay, Pariz
nakladnik: Galerie Denise René, 1971.
dizajn kutije: Ivan Picelj

IV /

Grafička mapa
Ivan Picelj
Géométrie élémentaire
Soft & hard
8 serigrafija u boji i
8 geometrijskih objekata u boji

naklada:
80 primjeraka, 1/80–80/80
10 autorskih primjeraka, I/X–X/X
10 primjeraka obilježenih A-L

predgovor: Raoul Jean Moulin
tekst: dvojezično/francuski, talijanski
tisak serigrafija: Atelijer Arcay, Pariz
nakladnik: Eurografika Bergam, 1973.
dizajn mape: Ivan Picelj

V /

Remember / serija
13 serigrafija
Remember Mondrian, 3 serigrafije
Remember Maljevič, 7 serigrafija
Remember Rodčenko, 3 serigrafije

naklada:
15 primjeraka, 1/15–15/15

predgovor: nema
tisak serigrafija: Atelijer Brane Horvata, Zagreb
nakladnik: Ivan Picelj, 1976.

VI /

Connexion / serija
7 serigrafija

naklada:
25 primjeraka, 1/25–25/25

predgovor: nema
tisak serigrafija: Atelijer Brane Horvata, Zagreb
nakladnik: Ivan Picelj, 1979.-80.

VII /

Grafička mapa
Ivan Picelj
Remember
29 serigrafija/3 ovitka

naklada:
36 primjeraka, 1/30–30/30 i
6 autorskih primjeraka: H.C. I–H.C. VI

predgovor: Annie Le Brun
tekst: francuski
tisak serigrafija: Atelijer Brane Horvata, Zagreb
dizajn mape i nadzor tiska: Ivan Picelj
oblikovanje i izrada kutije: Slavko Hison
nakladnik: Galerie Denise René, Pariz, 1986.

VIII /

Odnosi /serija
8 serigrafija u boji

naklada:
40 primjeraka, 1/40–40/40
10 autorskih primjeraka I/X–X/X

predgovor: nema
tisak serigrafija: Atelijer Brane Horvata, Zagreb
nakladnik: Atelijer Brane Horvata, Zagreb, 1992.

IX /

Grafička mapa
Ivan Picelj
Varijacije
8 serigrafija u boji

naklada:
85 primjeraka
25 primjeraka/platnene mape:
numerirano 1/25–25/25
45 primjeraka 26–70 od svake serigrafije
10 autorskih primjeraka I/X–X/X
5 primjeraka u mapi izvan prodaje
numerirano je H.C. A/E–H.C. E/E za suradnike

predgovor: Darko Schneider
tekst: dvojezično/hrvatski, engleski
tisak serigrafija: Atelijer Brane Horvata, Zagreb, 1994.
dizajn mape i nadzor tiska: Ivan Picelj
oblikovanje i izrada mape: Slavko Hison
nakladnik: Trident, Zagreb, 1994.

X /

Grafička mapa
Ivan Picelj
Varijacije 2002.
7 serigrafija u boji

naklada:
50 primjeraka: 1/50–50/50

predgovor: nema
tisak serigrafija: Atelijer Brane Horvata (Horetzky), Zagreb, 2002.
nadzor tiska: Ivan Picelj
nakladnik: Ranko Horetzky

XI /

Grafička mapa
Ulmske varijacije
8 serigrafija u boji

naklada:
40 primjeraka: 1/40–40/40, I/I za pisca predgovora

predgovor: Brane Kovič
tekst: dvojezično/slovenski, engleski
tisak serigrafija: Atelje za sitotisak MGLC, Ljubljana 2006.
dizajn mape i nadzor tiska: Ivan Picelj
nakladnik: MGLC, Ljubljana, 2006.

muzeji i zbirke

muzeji i zbirke u kojima su radovi Ivana Picelja

— London: Victoria & Albert Museum
— Pariz: Centar Georges Pompidou
— Pariz: Bibliothèque nationale de France
— Rotterdam: Muzej Boymans
— Duisburg: Wilhelm Lehmbruck Museum
— Lodz: Museum Sztuki Lodz
— New York: Museum of Modern Art
— Beograd: Muzej savremene umetnosti
— Ljubljana: Moderna galerija
— Ljubljana: Zbirka MGLC
— Zagreb: Muzej suvremene umjetnosti
— Zagreb: Moderna galerija
— Zagreb: Muzej za umjetnost i obrt
— Zagreb: Grafička zbirka Nacionalne i sveučilišne knjižnice
— Zagreb: Kabinet grafike HAZU
— Rijeka: Muzej moderne i suvremene umjetnosti
— Zadar: Narodni muzej/Galerija umjetnina
— Split: Galerija umjetnina
— Dubrovnik: Umjetnička galerija u Dubrovniku
— Osijek: Galerija likovnih umjetnosti
— Karlovac: Galerija Vjekoslav Karas

Kabinet grafike

nakladnik
Hrvatska akademija
znanosti i umjetnosti
Kabinet grafike

Zagreb, Hebrangova 1
tel./fax.: 01 4895390
e-mail: kabgraf@hazu.hr
www.kabinet-grafike.hazu.hr

za nakladnika
Akademik Pavao Rudan

glavni i odgovorni urednik
Akademik Vladimir Marković

recenzent
Akademik Igor Fisković

urednica kataloga
mr. sc. Slavica Marković

koncepcija izložbe i izbor radova
mr. sc. Slavica Marković

predgovor
mr. sc. Slavica Marković

kataloška obrada
mr. sc. Slavica Marković

likovni postav
mr. sc. Slavica Marković

administrativni poslovi
Tanja Lisec

tehnička služba
Stanislav Novak

fotografije
Goran Vranić

fotoportreti autora
Damir Jančin

fotografija mape
Remember
Stanislav Novak

lektura i korektura
Suzana Jukić

grafičko oblikovanje
i priprema za tisak
Sensus Design Factory
Nedjeljko Špoljar

tisak
Tiskara Zelina d.d.

naklada
300 primjeraka

Zahvaljujemo na
posudbi umjetnina
Anji Picelj-Kosak i
Muzeju suvremene
umjetnosti u Zagrebu

Izložba je realizirana sredstvima
Gradskog ureda
za kulturu Grada Zagreba,
Ministarstva kulture
Republike Hrvatske i
Kabineta grafike HAZU.

CIP zapis dostupan
u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne
knjižnice u Zagrebu
pod brojem 874428

ISBN 978-953-154-258-6

Ivan Picelj antologijsko je ime geometrijske apstrakcije u Hrvatskoj i stožerna figura hrvatske grafičke umjetnosti druge polovine 20. stoljeća. Njegov bogati opus, respektabilan je multimedijski kompleks ostvaren u duhu neokonstruktivizma, u područjima slikarstva, kiparstva, crteža, grafike i grafičkoga dizajna. Već 1957. francuski likovni kritičar i pisac Michel Seuphor, uvrstio ga je među europske izabranike u svoj *Rječnik apstraktne umjetnosti,*[1] a 1959. započinje Piceljeva međunarodna izložbena aktivnost i siguran, kreativan hod po međunarodnoj likovnoj sceni[2] s koje ne silazi do kraja života. Ta su inozemna priznanja bila ohrabrenje i poticaj za dosljednost i ustrajnost u likovnoj orijentaciji koja nije naišla na pravi prijem u domovinskome okruženju, jer se nije uklapala u nametnute okvire socijalističkoga realizma.

Početkom šestoga desetljeća Picelj je član grupe Exat 51 i aktivni pobornik apstraktne umjetnosti. Zalagao se za slobodu umjetničkoga izražavanja, brisanje granica između čiste i primijenjene umjetnosti, a posebice za pravo umjetničkoga eksperimentiranja. Početkom sedmoga desetljeća pokretač je i aktivni sudionik međunarodnoga pokreta *Nove tendencije,* i prvak *Zagrebačke serigrafije.*[3]

Relevantna ocjena Piceljevih umjetničkih dosega gradila se postupno i uslijedila je nakon što su naslikane njegove kapitalne slike (*U čast L. Lissitzkyju, Kompozicija W, Kompozicija YZ,* 1956.), izvedeni antologijski objekti (*Ides, Grya, Passage,* 1967.), otisnuti vrhunski nizovi grafičkih mapa (*Oeuvre Pogrammée, No 1, Cyclophoria, Geometrie elementaire — soft and hard*), realizirani prvorazredni plakati (*Salon 54, Bakić* (1964.) *Nove tendencije 2, 3, 4* (1963.–69.). Ti su radovi, uz brojna druga izvanredna ostvarenja, izlagani u europskim i američkim muzejima i galerijama, reproducirani u prestižnim publikacijama, ubrzo bili zalogom njegova internacionalnoga ugleda.

Devedeseta obljetnica Piceljeva rođenja povod je za retrospektivnu prezentaciju grafičke umjetnosti,[4] rekapitulaciju vrijednosti, ljepote i sjaja toga opusa u instituciji za koju je stvarao, u kojoj je izlagao, koju je zadužio i obilježio svojim djelovanjem.

Serigrafija/Nova (stara) tehnika u službi Piceljeve umjetnosti

Grafika realizirana tehnikom serigrafije[5] važna je disciplina Piceljeva opusa i trajna preokupacija tijekom pola stoljeća umjetničkoga djelovanja. Postaje područjem njegova interesa nakon što je ostvario kapitalna slikarska djela exatovskog i postexatovskoga perioda (1951.-1957.) koja je u skladu s bauhausovskim načelima socijalizacije umjetnosti trebalo učiniti dostupnim široj javnosti.

Dva su važna događaja bila poticaj Piceljevu opredjeljenju za serigrafiju. U proljeće 1957. godine u gornjogradskim je Galerijama grada Zagreba organizirana izložba grafika Blocka, Pilleta i Vasarelyja, a nepunu godinu prije toga, slikar Zdenko Gradiš u Hrvatsku prenosi tehniku serigrafije, nakon povratka sa studijskoga boravka u Londonu. Eksperimentiranje novom tehnikom blisko je Piceljevoj likovnoj orijentaciji i načinu promišljanja i izražavanja umjetničkih spoznaja, koje se temelje na racionalnom, a ne čulnom poimanju umjetnosti, konstruktivnom, konkretnom i aktivnom pristupu, umjetničkoj slobodi koja pretpostavlja potpunu otvorenost svakovrsnom istraživanju.

Serigrafija je tehnika propusnoga tiska s nekoliko važnih prednosti za izvedbu multioriginala u odnosu na do tada primjenjivane grafičke tehnike visokoga, dubokoga i plošnoga tiska. Omogućavala je primjenu jarkih, fluorescentnih boja, egzaktan otisak, laku realizaciju velikih naklada, identičnu kvalitetu prvoga i zadnjega otiska. Iako je riječ o jednoj od najstarijih grafičkih tehnika koju su poznavali i koristili stari Kinezi tijekom dinastije Song,[6] odakle se uz prilagodbe prenosi u druge azijske zemlje, tek je potkraj 18. stoljeća prenesena u Europu. Značajna je primjena zabilježena oko 1850. godine u Francuskoj (Lyon), potom oko 1870. u Njemačkoj i Švicarskoj, a posebno je popularna u vrijeme Jugendstila.[7] Primjenu serigrafije potiču umjetničke struje u Americi početkom 20. stoljeća, a već 1936. godine grupa umjetnika na čelu s Antony Velonisom osniva serigrafsko društvo (National Serigraph Society), koje ima svoje prostore, a potom i časopis *Print* u kojem objavljuju rezultate istraživanja. Tehniku propusnoga tiska ubrzo koristi velik broj suvremenih umjetnika među kojima su Hans Arp, Josef Albers, Victor Vasarely, Ricard Montersen, Jackson Pollock, Robert Rauschenberg i drugi. Posebno je popularna u vrijeme Pop arta. Njome je Andy Warhol ostvario svoja antologijska djela.

1 Hazanovo izdanje: *Dictionnaire de la peinture abstraite,* Pariz, 1957. U tom izdanju objavljena je (od svih hrvatskih suvremenih umjetnika) jedino Piceljeva biografija.

2 U Galerie Denise René organizirana je izložba *Bakić, Picelj, Srnec,* a samo godinu dana poslije Picelj sudjeluje na izložbi: *Construction and Geometry in Painting from Malewitch to Tommorow,* u New Yorku 1960., i na izložbi *Art Abstrait Constructif International,* u Parizu 1961. godine.

3 Denegri Jerko: *Zagrebačka škola serigrafije* Život umjetnosti 14 Zagreb, 1971.

4 Slavica Marković, Snježana Pintarić: *Ivan Picelj/grafičke mape* Kabinet grafike HAZU Zagreb, 2013., monografija koja opsežno obrađuje i prezentira Piceljev grafički opus.

5 Serigrafija, umjetnički sitotisak, sitotisak, silkografija, svilotisak, mrežasti tisak, šablonski tisak, propusni tisak. Od lat. *sericum*=svila + grč. *graphein*=pisati

6 Dinastija Song (960. – 1279.) u Kini, potom u Japanu poznaju i primjenjuju tehniku serigrafije.

7 Dževad Hozo, *Umjetnost multioriginala/ kultura grafičkog lista,* Prva književna komuna Mostar, Ljubljana 1988. str. 652.

Pojam serigrafija preuzeli smo od američkoga naziva: *seriography,* svilotisak, od engleskoga naziva *silk-screen,* a vrlo je česta hrvatska kovanica sitotisak. Dakako, riječ je o istoj tehnici koja za realizaciju grafičkoga lista koristi sito. Napeto na drveni ili metalni okvir, od svile, gaze, najlona, poliestera, perlona ili sličnih mrežastih materijala, omogućuje različitu kakvoću otiska. Generacija umjetnika među kojima su Ivan Picelj, Eugen Feller, Aleksandar Srnec, Vjenceslav Richter, Juraj Dobrović, Julije Knifer, Mladen Galić, Miroslav Šutej, Ljerka Šibenik, Branka Košković, Ivan Kuduz, (prema Jerku Denegriju *Zagrebačka škola serigrafije*), dosljedna je u autentičnoj primjeni novoga medija i prezentaciji njezinih osobitosti.

Grafičke mape i serije/program umjetničkoga istraživanja u mediju

Piceljev grafički opus, važno je poglavlje njegove umjetnosti, samodostatna izdvojiva cjelina i *komplementarna dionica stvaralaštva.* Nastaje periodički, bez velikih intervala, u nizu problemski prezentiranih cjelina—grafičkih mapa i serija, tijekom pola stoljeća grafičkoga stvaranja. Jedanaest naslova: *Picelj,* 1957., *Oeuvre programmée No 1,* 1966., *Cyclophoria,* 1971., *Geometrie elementaire—soft and hard,* 1973., *Remember,* 1976., *Connexion,* 1979./1980., *Remember,* 1984.–86., *Odnosi,* 1992., *Varijacije,* 1994., *Varijacije,* 2002., *Ulmske varijacije,* 2006., i njihovih inačica, ostvaruje u suradnji s vrsnim znalcima tehnike u serigrafskim atelijerima Zagreba, Pariza, i Ljubljane, s odabranim tekstopiscima, europskim likovnim kritičarima (Gillo Dorfles, Abraham A. Moles, Raul-Jean Moulin, Annie Le Brun, Darko Schneider, Brane Kovič) i s uglednim nakladnicima (Denise René, Studio Brane Horvata, Eurografika—Bergam, Mednarodni grafični likovni centar—Ljubljana). Ostvaren tijekom pola stoljeća kontinuiranoga rada, taj je opus respektabilno poglavlje hrvatske grafičke umjetnosti u mediju serigrafije i nezaobilazna dionica europske moderne grafike.

Grafičke mape i serije primjer su Piceljeva programatskoga djelovanja i umjetničkoga istraživanja mogućnosti grafičkoga medija.

Prva mapa serigrafija u Hrvatskoj nastaje u okviru projekta zagrebačkoga izdavačkoga poduzeća *Kultura,* koje 1957. godine započinje, a preimenovano poduzeće *Naprijed,* 1960. godine dovršava grafički niz pod nazivom *Jugoslavenska grafika.*[8] Tiskana je pod Piceljevim nadzorom u serigrafskom atelijeru Zvonimira Melnjaka na Kaptolu br. 6 u Zagrebu. Objavljena je pod nazivom *Picelj* u prosincu 1957. godine. Svi su elementi projekta bili zadani: format i tada dostupna fina vrsta bezdrvnoga papira, decentna oprema s imenom autora, opseg i naklada. Sadržaj mape sastojao se od 8 grafičkih listova i dva ovitka od kojih je prvi sadržavao informacije izdavača, a drugi odvajao grafičke listove s popisom, u zasebnu cjelinu. Planirani i napisani predgovor Radoslava Putara nije objavljen bez obrazloženja.[9] Mapa je tiskana u nakladi od 200 primjeraka, 10 autorskih primjeraka obilježenih rimskim brojevima i dva, označena slovima A i B. Snježana Pintarić ispravno govori o *procesu prevođenja klasične slike na platnu u grafički medij.*[10] Riječ je, o danas uobičajenom prijenosu slikarskoga djela, metodom reproduciranja u odabrani format.[11] Pa i tekstopisac u svom eseju namijenjenom mapi, fascinaciniran je *slikom,* (a ne grafikom) njezinim oblicima, površinama, obrisima, bjelinama, sivinama, bistrinama, crninama, geometrijskim kompozicijama. Tek je aluzijom uputio na čitanje maloga formata u nizu i skrenuo pozornost na posve novu kvalitetu djela.

Nekoliko godina poslije u jeku aktivnosti isprepletenih događanjima u okviru pokreta *Nove tendencije,* započinje nova faza u području grafičke umjetnosti, izvorno stvaralaštvo u mediju serigrafije. Dok je prva mapa bila prijenos njegovih antologijskih slika na mali format papira, mape koje slijede rezultat su autentičnoga promišljanja i aktivnoga sudjelovanja u pokretu *Nove tendencije.* «Nije riječ o Piceljevoj osobnoj evoluciji od pozicije pripadnika Exata do pozicije pripadnika pokreta Nove tendencije, nego o dalekosežnoj transformaciji problematike neokonstruktivizma, što se zbiva na međunarodnoj likovnoj sceni, iniciranih na prvim izložbama *Novih tendencija.*» (J. Denegri)

Uz novi koncept programirane optičke umjetnosti Picelja veže suradnja s uglednom pariškom galeristicom Denise René[12] koja će biti njegova važna poveznica s europskom umjetničkom metropolom. Orijentirana popularizaciji umjetnosti, geometrijskoj apstrakciji, i Op-artu, ova je oštroumna dama, poduzetne energije i briljantne intuicije, već 1944. godine u Rue Le Boétie u Parizu osnovala svoju prvu galeriju u kojoj promovira Victora Vasarelyja, Kazimira Malevitcha, Pieta Mondriana, Maxa Billa, Hansa Arpa, J. Herbainea i druge Piceljeve uzore, istaknute predstavnike geometrijske apstrakcije, konstruktivističke umjetnosti i Op-arta. Već početkom 1959. godine ona organizira skupnu izložbu Bakiću, Picelju i Srnecu, čime započinje njhova trajna suradnja. Uskoro će biti nakladnica triju Piceljevih mapa i važna osobnost u promociji i distribuciji njegove grafike na europskom tržištu umjetnina.[13]

8 Sve mape iz serije u fundusu su Kabineta grafike (A. Kinert, I. Picelj, K.A. Radovani, Ž. Hegedušić, I. Lovrenčić, F. Kulmer, N. Reiser, Z. Prica, E. Murtić, O. Herman, F. Vaić, E. Kovačević, M. Stančić). Samo su četiri mape izvedene tehnikom serigrafije. Tri u Melnjakovu atelijeru na Kaptolu br. 6, a jedna u novootvorenom Atelijeru Brane Horvata. (vidi: M. S. Šimat, *Zaboravljeno vrijeme,* časopis Grafika 1/1 Zagreb, 2003.).

9 Slavica Marković, Snježana Pintarić: *Ivan Picelj/grafičke mape* Kabinet grafike HAZU Zagreb, 2013. str.19.

10 Snježana Pintarić, uvodni tekst u monografiji *Ivan Picelj/grafičke mape* Kabinet grafike HAZU Zagreb, 2013. str.10.

11 Prijenosom definiranoga umjetničkog djela (slike ili crteža) sofisticiranom metodom sitotiska, pa i pod nadzorom umjetnika, može nastati vjerna reprodukcija, čija će vrijednost biti nešto veća, ako je nakladu numerirao i potpisao sam autor. (S. Marković).

12 Denise René (1913.–Paris 2012.) Poznata pariška galeristica, promotorica geometrijske apstrakcije, Op-arta i kinetičke umjetnosti. Već šezdesetih godina 20. st. njezin je ugled internacionalan. Ta odlučna, stroga, elegantna dama, obilježila je povijest moderne umjetnosti. Na jednom od naših posljednjih susreta Picelj mi je predlagao da u Kabinetu grafike organiziram izložbu s izborom njezinih izdanja. Bio je uvjeren da bi došla na otvorenje. Nažalost, za nekoliko mjeseci umro je on, a godinu dana poslije u 99. godini života i ona.

13 U Galerie Denise René organizirane su brojne Piceljeve izložbe, a posljednja posthumno u studenome 2012. godine. Tada je osim slika i objekata bila izložena i antologijska mapa *Oeuvre Programmée No 1.* (1966.) http://www.deniserene.com/ mart, 2013

Grafička mapa *Oeuvre programmée No 1,* prva je u njezinu izdanju. Izlazi u seriji s mapama Jeana Arpa, Victora Vasarelyja, Richarda Mortensena u Parizu 1966. godine. Tiskana je u Atelijeru Brane Horvata u nakladi od 60 primjeraka, uz 10 primjeraka svake grafike i 10 autorskih primjeraka označenih rimskim brojevima. Predgovor je napisao ugledni talijanski likovni kritičar Gillo Dorfles na francuskom jeziku, bez hrvatskoga prijevoda, a grafičko oblikovanje potpisuje Ivan Picelj.

Mapa ima dvanaest listova (650×650 mm) od kojih svaki sadrži stotinu kružnih elemenata raspoređenih unutar kvadratnoga polja. Jedini element kompozicije je, paralelnim crtama pravilno iscrtan krug. Crte se proširuju ili sužavaju prema rubovima, odnosno prema središtu kruga. Ponavljanjem istoga elementa stvara se polje optičkih vrijednosti, koje varira ovisno o pravcu paralelnih crta iscrtanih krugova. Prvu kompoziciju Picelj je započeo slučajnim položajem kruga unutar kvadrata, a ostale su kombinacije rezultat manjih ili većih nagiba istoga elementa, slaganoga po horizontali i vertikali unutar kvadrata. «Na taj način slučajni element koji je upotrijebljen na prvom listu, na idućim listovima postaje element programacije.»[14] Male promjene nagiba iscrtanog kruga utjecat će na oblikovanje ritma unutar kompozicije kvadratnoga polja. Metodom permutacije, ovisno o podlozi (crna, srebrna ili bijela) odnosno o načinu iscrtavanja unutar kruga (zgušnjavanja prema sredini ili prema rubovima kruga), Picelj ostvaruje kompozicije različitih optičkih i plastičkih vrijednosti. Prve rezultate svoje nove orijentacije Picelj je pokazao na 3. zagrebačkoj izložbi jugoslavenske grafike u Kabinetu grafike JAZU 1964., a potom na 6. međunarodnom bijenalu grafike u Ljubljani. 1965. godine.[15] Upravo to su bila mjesta prezentacije, promocije, mjesta valorizacije novih ostvarenja.

Ovo antologijsko djelo hrvatske grafičke umjetnosti, i umjetnički objekt istovremeno, vrhunski je primjer dizajna cjeline. Od formata, do korica, oblikovanja preklopa, ritmiziranja tonova crne i sive u plohama preklopa koje zatvaraju sadržaj mape, do tipografije koja potpuno informira, bojom i oblikom harmonizira plohe naslovnice, svaki je njezin segment u funkciji sadržaja, odmjeren, skladan, moderan i lijep.

Nekoliko godina poslije, Picelj u duhu programirane umjetnosti ostvaruje mapu *Cyclophoria.* Krug je ponovno zaštitni znak projekta i ulaznica za avanturu okupanu bojom. Heraklitova misao na ulaznim stranicama podsjeća na vječno kretanje (*«kružnica počinje i završava u istoj točki»*). I tekst Abrahama Molesa složen je u formi kruga. Ispisan je horizontalnim nizom rečenica, čiji se redovi zgušnjavaju prema rubovima kruga. Mapa je tiskana u znamenitom pariškom atelijeru Arcay, u izdanju Galerie Denise René 1971. godine i vrhunski je doseg u mediju serigrafije. Za razliku od tradicionalnih metoda dubokoga, visokoga i plošnoga tiska, tehnika propusnoga tiska omogućila je primjenu jarkih fluorescentnih boja, ravnomjerno uslojavanje otisnutih površina, po potrebi gustu pokrivenost ili transparenciju ploha, egzaktan otisak, identičnu kvalitetu prvoga i zadnjeg otiska i laku realizaciju naklade. Neke od tih vrijednosti, dakako nisu došle do izražaja u crno bijeloj kombinatorici prethodne mape.

Picelj zadanu površinu organizira mnogo slobodnije: po vertikali, trakastim parceliranjem kvadrata, ili po horizontali nizanjem motiva kruga, potom podjelom formata po horizontali i nizanjem istoga motiva uz akcentnu razdjelnicu polja. Dva su lista samo formatom i bojom različita od listova iz mape *Oeuvre programmée No 1,* a dva su lista oblikovana grupiranjem motiva u oblik kruga. No, njihov je optički učinak značajno promijenila fluorescentna boja.

Fascinirana mogućnostima medija i Piceljevim predlošcima, Denise René značajno povećava nakladu (125 primjeraka, 10 autorskih i 75 primjeraka svakoga lista) i ponudu prilagođava kupnji pojedinačnih grafičkih listova. Jedan primjerak mape uskoro ulazi u kolekciju Bibliothéque nationale de France u Parizu.

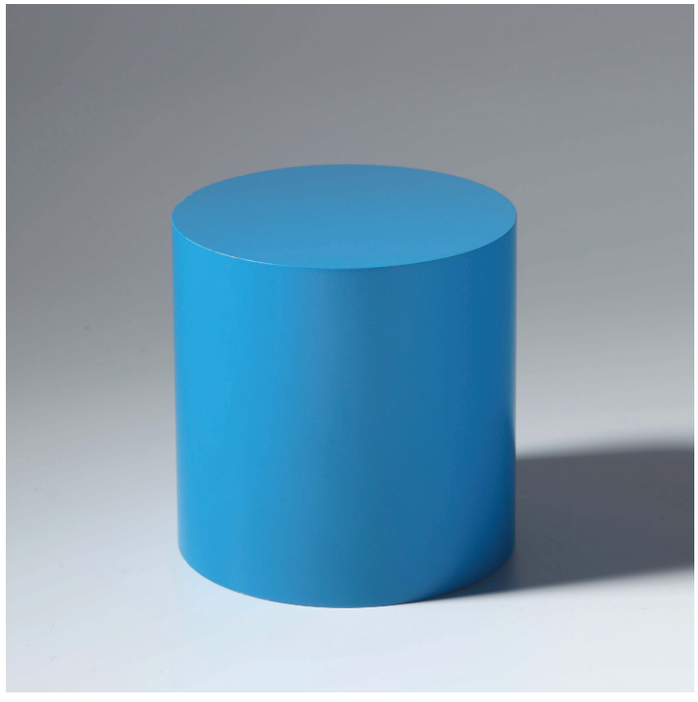
14 Gillo Dorfles: predgovor mapi *Oeuvre programmée No 1,* u monografiji, S. Marković i S. Pintarić *Ivan Picelj/grafičke mape* Kabinet grafike HAZU Zagreb, 2013. str. 35

15 J. Denegri: *Prilozi za drugu liniju/ kronika jednog kritičarskog zalaganja,* Horetzky, Zagreb, 2003. str. 250.

—

—

IV **Géométrie élémentaire — Soft & hard, 1973.**

—

grafičke mape

Kabinet grafike